

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomikoulutus

Syksy 2024

Mira Uotila

Merkityksellinen vapaaehtoistyö Turun Tyttöjen Talolla

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Elokuu 2024 | 63 sivua

Mira Uotila

Merkityksellinen vapaaehtoistyö Turun Tyttöjen Talolla

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkitystä Turun Tyttöjen Talon asiakkaille ja palkalliselle henkilökunnalle. Toimeksiantaja halusi teettää tutkimuksen kyseisestä aiheesta, koska he halusivat saada konkreettista näkemystä siitä, mitä vapaaehtoiset heidän toiminnassaan merkitsevät. Toimeksiantajalla oli toiveena saada esimerkiksi rahoittajille jotakin konkreettista siitä, kuinka suuri merkitys vapaaehtoistyöntekijöillä on heidän toiminnassaan. Tavoitteena opinnäytetyössä olikin saada vastaus siihen, mitä vapaaehtoistyöntekijät Turun Tyttöjen Talolla merkitsevät.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen valikoituminen menetelmäksi oli hyvin luontevaa. Aihetta tutkittiin kahden erilaisen verkkokyselyn avulla. Kohderyhmät tutkimuksessa olivat kävijät sekä palkalliset työntekijät. Molemmille kohderyhmille tehtiin verkkokysely. Verkkokyselyt poikkesivat toisistaan siten, että palkallisen henkilöstön kysely toteutettiin Padlet-ohjelman avulla heidän vapaaehtoistyöhönsä liittyvässä koulutuksessaan ja asiakkaiden kysely tehtiin verkossa Webropol-lomakkeella.

Tutkimustulokset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Vaikka tutkimus toteutettiin kahdella eri tavalla, oli tuloksissa havaittavissa selkeitä yhtäläisyyksiä. Vapaaehtoistyön tekijöiden merkitys näkyy molempien kohderyhmien mielestä toiminnan sujuvuutena ja siinä, että toiminnasta ei jouduta perumaan mitään. Asiakkailla nousi esille myös yksinäisyyden väheneminen sekä varmasti huomioiduksi tuleminen. Työntekijät kokivat saavansa myös tärkeää näkökulmaa sekä oppivansa uutta vapaaehtoisilta.

Tästä voidaankin päätellä, että tutkimustulokset todentavat vapaaehtoistyöntekijöiden työpanoksen olevan hyvin merkityksellinen Turun Tyttöjen Talon yhteisössä.

Asiasanat:

Vapaaehtoistyö, vapaaehtoistyöntekijä, merkitys, merkityksellisyys

Bachelor's | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor of social services

August 2024 | 63 pages

Mira Uotila

Meaningful volunteer work at the Turku Girls' House

In this thesis the significance of the work done by volunteers was examined for the clients and paid staff of the Turku Girls' House. The commissioning party wanted to conduct research on this topic because they wanted to gain concrete insight into what volunteers mean for their operations. The commissioning party hoped to provide funders with tangible evidence of the substantial impact volunteers have on their activities. The objective of the thesis was to answer the question of what volunteers mean to the Turku Girls' House.

The research was conducted as a qualitative study. The selection of qualitative research as the method was very natural. The topic was studied using two different online surveys. Both target groups were given an online survey. The online surveys differed so that the survey for the paid staff was conducted using the Padlet program during their volunteer-related training, while the survey for the client was conducted online using a Webropol form.

The research results were analyzed using content analysis. Despite the research being conducted in two different ways clear similarities were observed in the results. The significance of the volunteers was evident to both target groups in terms of the smooth running of operations and the fact that no activities had to be canceled. Clients also highlighted a reduction in loneliness and feeling recognized. Employees felt that they gained valuable perspectives and learned new things from the volunteers. Thus it can be concluded that the research results verify that the contribution of volunteers is highly significant in the community of the Turku Girls' House.

Keywords:

voluntary work, volunteer, significance, meaningfulness

Sisältö

1 Johdanto	7
2 Vapaaehtoistyön merkityksen tutkiminen Turun Tyttöjen Talolla	9
2.1 Tutkimuksen tarve	9
2.2 Tutkimusympäristön kuvaus	11
2.3 Arvot ja sukupuolisensitiivinen työote Turun Tyttöjen Talolla	14
3 Vapaaehtoistoiminta	16
3.1 Vapaaehtoistyön määrittelyä	16
3.2 Vapaaehtoistyön ja sen järjestämisen haasteet	19
3.3 Vapaaehtoistyöhön liittyviä lakeja ja säädöksiä	21
4 Vapaaehtoistyön merkitys	23
4.1 Merkityksen määrittely	23
4.2 Vapaaehtoistyön yhteiskunnallinen merkitys Suomessa	24
4.3 Vapaaehtoistyön merkitys asiakkaalle ja henkilökunnalle	26
5 Vapaaehtoistyön merkityksen tutkiminen	28
5.1 Tutkimus vapaaehtoistyön merkityksestä Turun Tyttöjen Talon työntekijöille ja asiakkaille	28
5.2 Aineiston hankinta	29
5.3 Tutkimuksen toteuttaminen	31
5.4 Aineiston analysointi sisällönanalyysilla	34
5.5 Tutkimuksen arviointi, luotettavuus ja eettisyys	37
6 Tutkimuksen tulokset	39
6.1 Työntekijöiden kyselyn tulokset	39
6.2 Asiakkaiden kyselyn tulokset	41
7 Tutkimuksen yhteenveto	44
7.1 Tutkimustulosten johtopäätökset ja yhteenveto	44
7.2 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi	45
7.3 Tulosten julkaiseminen ja hyödyntäminen	47

Liitteet

Liite 1. Työntekijöille suunnatun kyselyn saatekirje

Liite 2. Työntekijöiden kyselyn kysymykset

Liite 3. Asiakkaille suunnatun kyselyn saatekirje

Liite 4. Tietosuojalomake

Liite 5. Asiakkaiden kysely

Kuviot

Kuvio 1. Mitä on vapaaehtoistyö (Kansalaisareena 2021). 17

Kuvio 2. Ota kantaa seuraaviin hyvinvointiisi liittyviin väittämiin (Vapaaehtoistyö.fi 2022). 25

Taulukot

Taulukko 1. Osa sisällönanalyysiä työntekijöiden kyselystä 35

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö tutkii vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkitystä Turun Tyttöjen Talon asiakkaille ja palkalliselle henkilökunnalle. Sen tavoitteena on tuoda tärkeää tietoa vapaaehtoistyön merkityksestä etenkin Turun Tyttöjen Talolla, mutta myös yleisesti. Vapaaehtoistyö on Suomen yhteiskunnassa merkittävä asia ja vaikuttaa monella tapaa Suomen talouteen ja ihmisten hyvinvointiin. Kuitenkin nykyinen hallitus tekee suuria leikkauksia sosiaali- ja terveyspalveluille, mikä vaikuttaa merkittävästi myös vapaaehtoistyöhön.

Valitsin tämän aiheen, koska vapaaehtoistyö on omasta mielestäni hyvin tärkeää. Monelle ihmiselle se ylläpitää sosiaalisia suhteita ja ilman vapaaehtoistyötä monet palvelut saattaisivat olla vähäisempiä, eikä apua riittäisi kaikille sitä tarvitseville ja haluaville. Vapaaehtoistyö on aina aiheena ajankohtainen ja siksi sitä onkin mielenkiintoinen tutkia. Joka vuosi järjestöt kamppailevat rahoituksista ja vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys järjestöille kasvaa. Hallitus on nykyisessä hallitusohjelmassaan tunnustanut vapaaehtoistyön merkityksen erityisesti liikunnan näkökulmasta ja haluaakin vähentää vapaaehtoistyöhön kohdistuvaa byrokratiaa. Kuitenkin hallitusohjelmassa tehdään suuria leikkauksia sosiaali- ja terveysaloihin kohdistuen. Hallitus on tekemässä säästöjä niin työttömyysturvasta, asumistuesta, kuntoutuksesta kuin toimeentulotuestakin. (Valtioneuvosto 2023.)

Se mitä hallituksen suunnittelemat leikkaukset merkitsevät vapaaehtoistyön näkökulmasta ei voida vielä tietää. On kuitenkin selvää, ettei hallitus tunnista vapaaehtoistyön yhteiskunnallista merkitystä tehdessään sosiaali- ja terveyspalveluilta suurimpia leikkauksia, joita Suomessa ei ennen ole tehty. Vapaaehtoistyön taloudellisistakin merkityksistä tehdään vuosittain tutkimuksia ja myös siitä, kuinka moni tekee vapaaehtoistyötä ja miksi. On ajattelematonta hallitukselta, ettei se mieti leikkaustensa vaikutusta esimerkiksi vapaaehtoistyön kannalta.

Opinnäytetyössä tullaan ensin perehtymään Turun Tyttöjen Taloon organisaationa ja käsittelemään vapaaehtoistyötä heidän toimintansa

näkökulmasta. Tärkeää on, että lukija ymmärtäisi vapaaehtoistyön teon Turun Tyttöjen Talolla ja sen, miten vapaaehtoiset pääsevät mukaan toimintaan. On myös hyvä ymmärtää Turun Tyttöjen talon toimintaa organisaationa ja sitä, mihin heillä toiminnallaan pyritään. Tämän jälkeen siirrytään tutkimuksen tietoperustaan. Tietoperusta käsittelee vapaaehtoistyötä eri näkökulmista ja sillä pyritään saamaan lukija ymmärtämään vapaaehtoistyön moninaisuutta, siihen liittyviä lakisääteisiä toimintoja sekä siinä jo olemassa olevia haasteita. Tutkimuksen kysymykset kuitenkin pohjautuvat tietoperustaan.

Tämän jälkeen opinnäytetyössä siirrytään tutkimuksen tekemiseen. Lukijalle tuodaan ilmi minkälaiset tavat tutkimuksen tekemiseen ovat valittu ja miten tutkimus analysoidaan. Tässä kohdassa tarkastellaan myös tutkimuksen toteuttamisen eettisiä ja luotettavuuteen liittyviä kohtia. Näiden näkökulmien huomioon ottaminen ennen tutkimusta on merkityksellistä sen luotettavuuden kannalta. Lukijan on myös tärkeä ymmärtää, miten tutkimus on toteutettu ja millä tavalla saadut tulokset analysoitu. Tässä kohtaa paneudutaan myös minun omiin ennakkoluuloihini tutkijan näkökulmasta ja pohditaan niiden vaikuttavuutta tutkimuksen toteuttamiseen.

Lopuksi päästään saatuihin tuloksiin. Tulokset esitellään erillisinä työntekijöiden ja asiakkaiden näkökulmasta. Tämän jälkeen niistä tehdään yhteenveto, joka tiivistää molempien tutkimusten keskeiset tulokset, sekä samankaltaisuudet. Yhteenvedolla on tarkoitus tehdä selkeä tulos vapaaehtoistyön tekijöiden tekemän työn merkityksestä. Tämän jälkeen arvioidaan tulosten luotettavuutta, sekä eettisyyttä, sekä pohditaan tulosten hyödynnettävyyttä eri näkökulmista. Tässä tuodaan myös esille se, missä tulokset julkaistaan ja missä teos on kokonaisuudessaan luettavissa. Lopuksi vielä on luettavissa omaa pohdintaani tutkimuksen tekemisestä ja siitä, mitä asioita opin tutkimusta tehdessäni ja mihin asioihin kiinnitin huomiota.

2 Vapaaehtoistyön merkityksen tutkiminen Turun Tyttöjen Talolla

2.1 Tutkimuksen tarve

Tutkimuksen tarkoitus on tehdä selvitys Turun Tyttöjen Talon vapaaehtoistyön merkityksestä ja heidän roolistaan toiminnassa. Vapaaehtoistyö on suomalaisessa yhteiskunnassa hyvin yleistä. Vapaaehtoistyötä voikin tehdä monella eri tavalla ja siitä hyötyy niin itse tekijä kuin sitä saavakin. Vapaaehtoistyön tekemisellä on niin yksilöllisiä positiivisia vaikutuksia kuin yhteiskunnallisiakin positiivisia vaikutuksia. Vapaaehtoistyön tekeminen voi parhaimmillaan tuottaa tekijälleen sellaista arvoa, jota ei voi rahassa mitata tai rahalla ostaa. Tällaista arvoa voi olla hyvinvoinnin lisääntyminen sekä merkityksellisyyden ja osallisuuden tunteen lisääntyminen. Yhteiskunnallisesti vapaaehtoistyöllä on hyvin suuri rahallinen arvo. Vuonna 2018 vapaaehtoistyön arvoksi laskettiin 3,2 miljardia euroa. Ilman vapaaehtoistyöntekijöitä monet urheilukilpailut, festivaalit, harrastukset ja sosiaaliset kohtaamispaikat olisi mahdotonta järjestää, sillä niiden kulut nousisivat liian suuriksi. (Ryynänen 2020.)

Vapaaehtoistyön merkitys onkin siis jo hyvin suuri suomalaisessa yhteiskunnassa. Aiheen tutkimisen ajankohtaisuutta lisää uuden hallituksen suunnittelemaat leikkaukset sosiaali- ja terveyden alan toimintaan. Nämä leikkaukset vaikuttavat vapaaehtoistyöhön sekä sen järjestämiseen ja ylläpitämiseen, vaikka leikkaukset eivät suoranaisesti vapaaehtoistyöhön kohdistuisikaan. Opinnäytetyöllä haluttiinkin tuoda myös Turun Tyttöjen Talon toimintaa rahoittaville näkyväksi vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys heidän toiminnassaan ja yhteisössään.

Vapaaehtoisia Turun Tyttöjen Talolla on aktiivisina kerrallaan noin 15–20. Vapaaehtoisten määrä vaihtelee, eikä heitä ole samaa määrää aktiivisena koko aikaa. Kokonaisuudessaan vapaaehtoisia on enemmän ja uusia koulutetaan lisää vuoden aikana. Vapaaehtoistyöntekijät ovat Turun Tyttöjen

Talolla palkallisten ohjaajien rinnalla toiminnassa ja toimivat apuna erilaisissa asioissa. Apuna oleminen tarkoittaa mm. ryhmien ohjaamista ja siinä tukena olemista sekä asiakkaiden kanssa olemista ja keskustelua. Vapaaehtoiset eivät tee yksilötyötä nuorten kanssa, sillä se kuuluu palkalliselle henkilökunnalle. Vapaaehtoiset myös luovat nuorille tytöille ja naisille turvallisen aikuisen roolimallin. Ennen toimintaan mukaan ottamista vapaaehtoiset haastatellaan ja he saavat koulutuksen tulevaan työhönsä. Näin organisaatio tukee heidän osaamistaan ja auttaa heitä pääsemään alkuun vapaaehtoistyöntekijänä toimimisessa. Haastatteleamalla vapaaehtoiset he myös pääsevät itse valitsemaan toimintaan juuri heille sopivia vapaaehtoisia. Täytyy kuitenkin muistaa, että myös vapaaehtoiset valitsevat kaikkien toimijoiden joukosta Turun Tyttöjen Talon, joten päätös sinne vapaaehtoiseksi menemiseksi on molemminpuolinen. Valintaprosessi toimii siis molemmin päin. Turun Tyttöjen Talolla vapaaehtoisille tehdään kyselyitä esimerkiksi siitä, miten vapaaehtoistyö talolla näyttäytyy ja miten sitä tulisi parantaa tai mikä siinä on hyvää. Näin osataan kehittää vapaaehtoistyötä ja organisaatio pystyy vaikuttamaan ongelmakohtiin, jolloin vapaaehtoisilla on parempi työskennellä. (Lindroos 2023, ohjaaja Turun Tyttöjen Talolla.)

Opinnäytetyön avulla halutaan saada näkyväksi vapaaehtoistyön merkitys ja sen tärkeys. Tutkimus halutaan toteuttaa, sillä Tyttöjen Talolla tätä aihetta ei ole juurikaan tutkittu. He haluavat saada tästä opinnäytetyöstä uutta näkökulmaa vapaaehtoistyön suunnitteluun ja konkretisoimaan sitä, kuinka merkityksellistä vapaaehtoistyö voi olla. Halutaan siis lisätä vapaaehtoistyön merkityksen näkyvyyttä Turun Tyttöjen Talolla ja viedä sitä tietoa eteenpäin toiminnasta vastaaville tahoille ja saada mahdollisestilisiä resurssia vapaaehtoistyön järjestämiseen. Toimeksiantajaa aihe kiinnostaa juuri nyt, sillä on tajuttu, ettei sitä ole tutkittu aiemmin ja aihe koetaan tärkeäksi. Tyttöjen Talolla on tehty kyselyitä vapaaehtoistyöntekijöille, jotta on nähty mitä he toiminnasta ajattelevat ja mitä heidän mielestään tulisi kehittää. Kunnan lakisääteisenä tehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia. Vanhusneuvostolle tehdyn kyselyn mukaan järjestöillä ja vapaaehtoisilla koetaan olevan kunnissa merkittävä rooli ikääntyneiden toimintakykyä ylläpitävien palveluiden tuottamisessa. Virkeä

vapaaehtoistoiminta on myös kunnan vetovoimaisuutta edistävä tekijä. (Lahdenperä 2023, s. 63.) Vapaaehtoistoinnalla on suuri rooli yhteiskunnassa ja se ylläpitää ihmisten toimintakykyä, vähentää syrjäytymistä ja tukee ihmisen hyvinvointia. Vapaaehtoistyön merkityksellisyyden tutkiminen onkin aina ajankohtainen aihe, eikä sitä tule vähätellä.

Aiempiä opinnäytetöitä on Turun ammattikorkeakoulussa tehty hieman vastaavia. Ei kuitenkaan Turun Tyttöjen Talolle tästä kyseisestä aiheesta, vaikka he ovat olleet toimeksiantajina muunlaisissa aiheissa. Aiemmissä opinnäytetöissä aihetta on tutkittu mm. vapaaehtoistyön merkitystä vapaaehtoistyötä tekeväille ja vapaaehtoistyöhön liittyviä kehittämistarpeita. Tyttöjen Talo tekee vuosittain vapaaehtoisille kyselyn, jotta voisivat kehittää toimintaa, mutta eivät ole perehtyneet sen merkityksellisyyteen. Vapaaehtoistyötä yleisesti on tutkittu enemmän siitä näkökulmasta, että mitä se tekijälleen antaa. Siksi tässä opinnäytetyössä halutaankin perehtyä siihen mitä se merkitsee sitä saavalle ja vapaaehtoisten kanssa toimiville työntekijöille. Fri! -hanke on yksi hyvä esimerkki viime aikoina tehdystä hankkeesta, joka tuo esille vapaaehtoistyön merkitystä, auttaa ihmisiä ymmärtämään vapaaehtoistyötä ja motivoi kaiken ikäisiä osallistumaan vapaaehtoistyöhön mukaan. Edellä mainitut ovatkin olleet hankkeen tavoitteita (Lahdenperä 2023).

2.2 Tutkimusympäristön kuvaus

Turun Tyttöjen Talo sijaitsee Turussa keskustassa ja Varissuolla. Turussa Tyttöjen Taloja on siis kaksi ja tämän opinnäytetyön tutkimus tehdään molempiin niistä. Sen toimintaa ylläpitää Auralan Nuoret Ry, joka kuuluu Suomen Setlementtiliittoon. Opinnäytetyön loppu puolella Auralan Nuoret Ry nimi muuttui Turun Setlementti Ry:ksi. Turun Tyttöjen Talo on toiminut vuodesta 2007 saakka. Toiminnan tarkoituksena on järjestää erilaista vapaa-ajan toimintaa nuorille tytöille ja naisille, sukupuolen moninaisuus huomioiden. Erilaisia toimintamuotoja Turun Tyttöjen Talolla on luokiteltu seuraavasti: tapahtumat, retket ja teemapäivät, avoin toiminta, ryhmät, nuoret äidit ryhmä, verkostotyö, Pop In -seksuaalineuvonta ja liikkuva tyttö- ja äitityö. Toiminta voi

olla mm. lautapeli-iltoja, käsityöpaja, kuvataidepaja, urheilua tai ihan vain juttutuokioita. Talolla järjestetään myös seksuaalineuvontaa. Tärkeää toimintaa järjestäessä on ottaa huomioon myös tasa-arvotyö, tyttötyö sekä monikulttuurisuustyö. Toiminnan tavoitteena on tarjota oma tila nuorille naisille ja tytöille, tukea tyttöjen ja nuorten naisten aikuiseksi kasvua ja itsetuntoa, sekä lisätä sosiaalisia valmiuksia, lisätä vuoropuhelua eri kulttuuritaustaisten ihmisten välillä ja kehittää sukupuolisensitiivistä, sosiaalista ja kulttuurisensitiivistä työtettä. (Turun Tyttöjen Talo 2023.) Tarjolla on aina välipalaa. Toiminnan on tarkoitus muovautua kävijöidensä näköiseksi ja näin ollen siellä saakin toivoa erilaista tekemistä ja aiheita, joista esimerkiksi haluttaisiin keskustella. Toimintaan osallistuu 10–28-vuotiaita nuoria naisia ja tyttöjä. He voivat osallistua toimintaan säännöllisesti tai satunnaisesti. Ilmoittautuminen joihinkin toimintoihin on pakollista, koska sillä pystytään etukäteen suunnittelemaan toimintaa ja kartoittamaan osallistujamäärää. Asiakasmäärät vaihtelevat päivittäin ja se saattaa riippua myös tarjotusta toiminnasta (Johanna Lindroos 2023, Ohjaaja Turun Tyttöjen Talolla).

Turun Tyttöjen Talo tarjoaa maksutonta toimintaa. Toimipisteitä on kaksi joista toinen sijaitsee Varissuolla ja toinen keskustassa. Toimipisteet ovat hyvin samanlaisia mutta Varissuolla toimintaan osallistuu hieman nuorempaa väkeä. Varissuolla toiminta on tarkoitettu 10–19-vuotiaille sekä heidän äideilleen ja keskustassa 12–28-vuotiaille. Turun Keskustan Tyttöjen Talolla järjestetään ryhmiä, avointa toimintaa, retkiä, tapahtumia, yksilöllistä tukea, Pop In -seksuaalineuvontaa, Nuoret Äidit -toimintaa ja seksuaaliväkivaltaa kohdanneiden tukea. Varissuon Tyttöjen Talolla järjestetään erilaisia ryhmiä, retkiä, tapahtumia ja yksilöllistä tukea. Toiminnassa on tärkeää, että kaikki tulevat kuulluksi, nähdyksi ja kohdatuksi omana itsenään sukupuoli sensitiivisyys, sekä kulttuurisensitiivisyys huomioon ottaen. (Turun Tyttöjen Talo 2023.) Tyttöjen Talolla toiminnan tulee pyöriä myös ilman vapaaehtoisia. Tämä tarkoittaa sitä, että toiminta ei voi olla riippuvainen vapaaehtoisista, vaan palkallisen henkilökunnan tulee pyörittää toimintaa myös silloin, kun vapaaehtoisia ei pääse paikalle. Turun Tyttöjen Talon työntekijät ovat vähintään alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita tai sitä opiskelevia sosiaali-

terveys- tai kasvatustalouden ammattilaisia. Palkallisia työntekijöitä Turun Tyttöjen Talolla on keskustassa neljä ja Varissuolla neljä. Heidän lisäksi on yksi johtaja, joka toimii tässä tehtävässä molemmilla taloilla. Yhteensä työntekijöitä on siis yhdeksän. Vakituisten henkilökunnan kanssa on mahdollista käydä kahden kesken keskusteluja ja saada näin ohjausta ja neuvontaa erilaisiin elämäntilanteisiin. Vapaaehtoiset, eivät käy samanlaisia tavoitteellisia yksilökeskusteluja asiakkaiden kanssa, kuin vakituinen henkilöstö. Vapaaehtoisia Turun Tyttöjen Talolla on kirjoilla paljon, mutta aktiivisia kerrallaan noin 15–20 henkilöä (Johanna Lindroos 2023, ohjaaja Turun Tyttöjen Talolla).

Kaikki vapaaehtoiset haastatellaan ja koulutetaan ennen toimintaan mukaan tuloa. Koulutuksia järjestetään keväisin ja syksyisin, eli kaksi kertaa vuodessa. Koulutus on kaksipäiväinen ja se tapahtuu paikan päällä kasvatustalouden valittujen kesken ryhmänä. Kaikki toimintaan mukaan hakeneet ja haastatteluprosessin jälkeen mukaan päässeet vapaaehtoiset koulutetaan samaan aikaan ryhmänä. On tärkeää, että vapaaehtoisella on halua ja motivaatiota työskennellä Turun Tyttöjen Talolla ja siksi onkin yhtä tärkeää muistaa se, että valintaprosessi Turun Tyttöjen Talolla olevien vapaaehtoisten kohdalla on kaksipuoleinen ja vapaaehtoiset ovat halunneet juuri sinne. Turun Tyttöjen Talo rekrytoi uusia vapaaehtoisia koulutuksiinsa mm. erilaisten sosiaalisten medioiden kanavien kautta. Heillä on käytössään Instagram, Facebook ja TikTok. Kun ilmoitus vapaaehtoistyöntekijöiden tarpeesta julkaistaan, niin siinä ilmoitetaan myös yhteyshenkilö, jolta saa lisää tietoja ja voi sopia haastatteluaikaa. Haastattelun avulla valitaan tehtävään sopivimmat vapaaehtoiset. Facebook-sivullaan Turun Tyttöjen Talo asettaa vapaaehtoisen ehdoiksi vähintään 20- vuoden iän ja vapaaehtoisiksi halutaan naisia. (Turun Tyttöjen Talon Facebook.)

Turun Tyttöjen Talon toiminnan tavoitteina ovat mm. tarjota oma tila tytöille ja nuorille naisille sukupuolen moninaisuus huomioiden, tukea aikuiseksi kasvua ja itsetuntoa, sekä lisätä sosiaalisia valmiuksia, lisätä vuoropuhelua eri kulttuuritaustaisten ihmisten välillä ja kehittää sukupuolisensitiivistä, sosiaalista ja kulttuurisensitiivistä työtä. Turun Tyttöjen Talon toimintaa rahoittaa

pääasiassa STEA ja Turun kaupunki. (Turun Tyttöjen Talo -esite 2022.) Tavoitteet tulevat näkyväksi talolla järjestettävän toiminnan kautta ja ne otetaan huomioon kaikessa suunnittelussa. Toimintaa suunnitellaan yhdessä palkallisen työryhmän kanssa. Heistä jokainen vastaa toiminnan toteutuksessa eri asioista ja näin ollen hoitavat oman vastualueensa. He kuitenkin käyvät asioita läpi yhdessä työryhmän kanssa ja auttavat toisiaan tarpeen tullen, joten heillä on toiminnan suunnittelussa toistensa tuki. Turun Tyttöjen Talolla on yksi johtaja.

2.3 Arvot ja sukupuolisensitiivinen työote Turun Tyttöjen Talolla

Turun Tyttöjen Talolla on myös erilaisia arvoja, jotka tulevat esille toiminnassa ja niistä pidetään kiinni. Koska Turun Tyttöjen Talo on Setlementti ry:n ja Auralan Nuoret Ry:n alla, niiden toiminnassa näkyy heidän arvonsa. Opinnäytetyön lopulla Auralan Nuoret Ry nimi muuttui Setlementti Ry:ksi. Suomen Setlementtiliitolla on omat arvonsa, jotka ohjaavat toimintaa. Setlementtiarvoja ovat muun muassa rohkeus, luottamus, paikallisuus, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus. Toimintaa toteutetaan aina paikallisten tarpeiden mukaan ja järjestetty toiminta onkin erilaista paikkakunnan mukaan. (Setlementtiliitto n.d.) Edellä mainitut arvot näkyvät siis Turun Tyttöjen Talon toiminnassa koska se kuuluu Setlementtiin. Arvot näkyvät jokaisen Turun Tyttöjen Talon työntekijän ja vapaaehtoisen tavassa kohdata asiakkaista, sekä toisiaan. Turun Tyttöjen Talolla on myös omia arvoja. Niitä ovat mm. avoimuus, vuorovaikutuksellisuus, luottamus ja erilaisuutta hyväksyvää sekä turvallinen ilmapiiri (Turun Tyttöjen Talo 2024). Nämä arvot näkyvät myös Turun Tyttöjen Talon jokapäiväisessä toiminnassa ja asiakkaiden kanssa työskentelyssä. Myös vapaaehtoiset toimivat näiden arvojen mukaan ja pyrkivät ottamaan ne omassa toiminnassaan huomioon.

Turun Tyttöjen Talo on tunnettu sukupuolisensitiivisestä työotteestaan. Sukupuoli sensitiivisessä työotteessa tarkoittaakin sitä, että tiedostetaan miten sukupuoli ja muut ihmisyyden piirteet vaikuttavat ihmisen kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin. Sukupuolisensitiivinen työ on samaan aikaan arvo, asenne,

sekä ajattelu- ja toimintatapa. Ammatillisena toimintana keskeisiä ominaisuuksia ovat mm. heikossa asemassa olevien ihmisten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen, yksilöllisten tarpeiden ja yhteisöllisyyden huomioiminen, kontekstuaalisuus, kokonaisvaltaisuus, turvallisempi tila, dialogisuus, osallisuus ja matalampi kynnyksen sekä vapaaehtoisuus. Ammatillisesti sukupuolisensitiivinen työ on alati kehittyvää, jossa teoria, käytäntö ja toiminnan kriittinen reflektio muodostavat erottamattoman kokonaisuuden. Sukupuolisensitiivisen työtteen tavoitteina ovat mm. kasvurauhan mahdollistaminen, yksilön ja yhteisön mahdollisuuksien rikastuttaminen ja hyvinvoinnin edistäminen, itsensä merkitykselliseksi kokeminen sekä täydesti omassa potentiaalissaan toteutuminen. (Setlementtiliitto n.d.) Myös Turun Tyttöjen Talolla työskenteleviltä vapaaehtoisilta edellytetään ymmärrystä sukupuolisensitiiviseen työotteeseen ja sen mukaan tulee toimia. Kaikilta vapaaehtoisiksi halukkailta kysytään tietävätkö he mitä sukupuolisensitiivisyys tarkoittaa ja ovatko he valmiita toimimaan tämän arvon mukaan. Kenenkään ei kuitenkaan odoteta osaavan kaikkea tai tietävän kaikkea, vaan koulutuksella ja perehdytyksellä tuetaan vapaaehtoisia kohti sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisyyttä. Nämä toimintatavat ja arvot tulevat tutuksi toiminnassa ja niiden sisäistämistä helpottaa palkalliselta henkilökunnalta saatava tuki vapaaehtoisia mukaan ottaessa.

Jotta sukupuolisensitiivistä työtettä ei tässä kohtaa ymmärretä väärin, tarkennetaan vielä sitä, mitä se ei ole. Se ei ole sukupuolineutraalia toimintaa, jossa sukupuoli pyritään häivyttämään tai sitä ei huomioida lainkaan, eikä se myöskään tarkoita sitä, että toiminta olisi suunnattu ainoastaan sukupuolivähemmistöihin kuuluville nuorille, vaan se kuuluu kaikille. Se ei myöskään ole asiantuntijalähtöistä ja autoritääristä identiteettipoliittista toimintaa. (Setlementtiliitto n.d.) Nämä ovat asioita, joita jokaisen Turun Tyttöjen Talolla työskentelevän täytyy ymmärtää ja sisäistää.

3 Vapaaehtoistoiminta

3.1 Vapaaehtoistyön määrittelyä

Vapaaehtoistoimintaa järjestetään erilaisissa ympäristöissä kuten sosiaali- ja terveystyöpiirissä, nuorisotyössä, vammaistyössä sekä järjestöissä ja se voi muodoltaan olla hyvin vaihtelevaa, kuten johtokunnassa olemista, järjestyksen valvojan puuhaa, talkoita, ensiapuhenkilönä olemista, kirjoittajana seuran lehdessä tai ohjaajana monenlaisessa erilaisessa toiminnassa (Nuorisoseurat). Sosiaalialalla vapaaehtoistoiminta voi olla esimerkiksi ohjaajan apuna toimimista tai ohjaajana olemista. Itse olen vapaaehtoistyötä tehnyt yhden harjoittelun Mannerheimin Lastensuojeluliitolla ollessa ja pääsinkin mm. perhekahviloihin ohjaamaan ryhmiä, vetämään talviloman leiriä ja järjestämään paria erilaista tapahtumaa perheille laskiaisena ja lastenjuhla viikolla. Olin kuitenkin harjoittelijan roolissa, eli en vapaaehtoisena. Opin kuitenkin paljon vapaaehtoisilta ja heidän motiiveistaan tehdä vapaaehtoistyötä. Vapaaehtoistyö voi olla paljon muutakin toimintaa. Vapaaehtoistyötä voi olla mm. auttaminen, opetus ja koulutus, neuvonta, kuljetustehtävät, vaikuttamistyö, esiintymiset, tukihenkilötoiminta, rakentaminen, sovittelu, rekrytointi ja piha- sekä puutarhatyöt (Kansalaisareena 2021). Onkin hyvin selvää kuinka laajaa vapaaehtoistyö muodoiltaan voi olla.

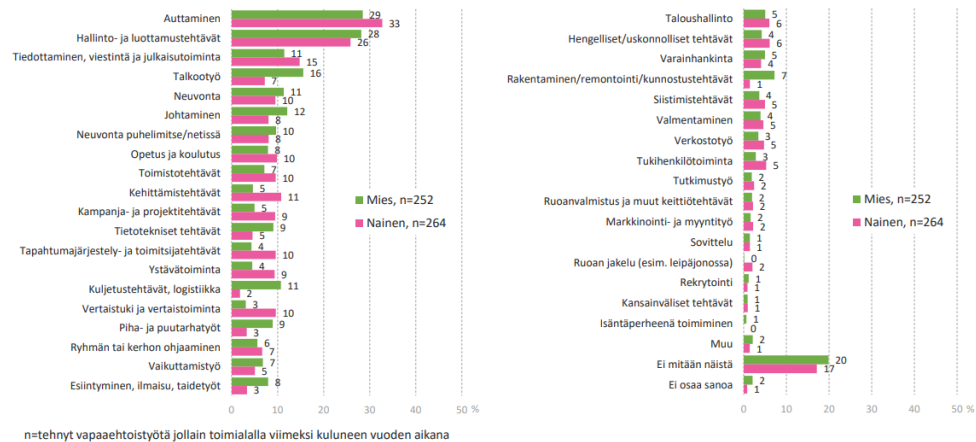
Vapaaehtoistyöllä on muutamia periaatteita. Niitä ovat mm. jo aiemmin mainittu vapaaehtoisuus, tasa-arvoisuus, vastavuoroisuus, palkattomuus, ei-ammattimaisuus, luotettavuus ja sitoutuminen toimintaan, luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus, moninaisuus, puolueettomuus, vapaaehtoisen ehdoilla toimiminen sekä toiminnan mielekkyys. Ei-ammattimaisuudella tarkoitetaan sitä, että tavallisen ihmisen tiedot ja taidot riittävät, eikä se korvaa ammattilaista. Vapaaehtoinen on itse vastuussa omista voimavaroistaan ja jaksamisestaan, sekä pystyy itselleen valitsemaan mielekkään tavan toimia vapaaehtoisena. Puolueettomuudella tarkoitetaan sitä, että vapaaehtoistoiminnassa toimitaan tasapuoleisesti kaikkien edun mukaisesti, eikä vapaaehtoinen valitse puolta.

Moninaisuus puolestaan vapaaehtoistyössä on sitä, että kaikki mukanaolevat suvaitaan heidän kansallisuudestaan, ihonväristään, uskonnostaan tai muista tekijöistä riippumatta. Vapaaehtoisen tulee kunnioittaa ja hyväksyä se, että jokaisella on erilainen tausta. Tasa-arvoisuus ja vastavuoroisuus tarkoittavat sitä, että kaikki kohdataan yksilöinä ja jokaista mukana olevaa arvostetaan, sekä pyritään siihen, että toiminta tuottaa hyvää mieltä kaikille siihen osallistuville. (Ollonen 2019.)

Monet meistä ei välttämättä realisoi tekevänsä vapaaehtoistyötä auttaessaan esimerkiksi naapurin vanhempaa henkilöä ruokaostokset tekemällä tai auttamalla ystävää kylpyhuoneremontissa. Kaikki tämä ja paljon muuta on vapaaehtoistyötä. Monelle tällainen toiminta saattaa kuitenkin tuntua arkipäiväiseltä ja normaalilta tavalta toimia.

Vapaaehtoisena ihminen voi toimia omien tietojensa ja taitojensa mukaan, sekä mahdollisesti hyödyntää jotakin erityisosaamistaan toiminnassa, joka on palkatonta ja perustuu vapaaseen tahtoon ja valintaan (kansalaisareena 2023). Vapaaehtoistoiminta perustuukin täysin ihmisen omaan valintaan ja haluun tehdä kyseistä työtä. Vapaaehtoistyötä voi tehdä lähes kuka vaan erilaisista ominaisuuksista riippumatta. Näillä ominaisuuksilla tarkoitetaan mm. asuinpaikkaa, ikää, koulutustaustaa tai sukupuolta. Vapaaehtoistyötä tehdään oman jaksamisen ja aikataulujen mukaan. Vapaaehtoistyötä tekevän tarvitsee siis tunnistaa omat rajansa ja kykynsä ja toimia niiden mukaan.

Millaisia vapaaehtoistehtäviä olet tehnyt edeltävän neljän (4) viikon aikana?

10 18.5.2021 Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa 2021

Kuvio 1 Mitä on vapaaehtoistyö (Kansalaisareena 2021).

Miehet ja naiset tekevät molemmat vapaaehtoistyötä ja myös lapset voivat tehdä vapaaehtoistyötä. Kuviosta 1 selviää, että naiset tekevät miehiä enemmän vapaaehtoistyötä mm. kehittämistehtävissä, auttamisessa, toimisto tehtävissä, ystävöiminnassa sekä tapahtumajärjestely- ja toimitsijatehtävissä. Miehet taas puolestaan tekevät naisia enemmän vapaaehtoistyötä johtamistehtävissä, rakentamisessa, neuvonta- ja puhelintehtävissä sekä esiintymistehtävissä. (Kansalaisareena 2021.) Kuviosta myös huomaa, että miehiä ja naisia on vastannut lähes yhtä paljon ja vapaaehtoistyön tekeminen on hyvin laaja-alaista molemmilla. Tilastokeskuksen julkaisemassa tutkimuksessa on tutkittu vapaaehtoistyön tekemistä 10 vuotta täyttäneiden keskuudessa. Samassa tutkimuksessa puhutaan myös sosioekonomisen aseman vaikutuksista siihen, kuka vapaaehtoistyötä oikein tekee. Miesten ja naisten välillä ei ollut eroja vapaaehtoistyöhön osallistumisesta eikä tekemisen useudessa. Eniten vapaaehtoistyötä tekivät 35–44-vuotiaat, joista 37 % oli osallistunut vapaaehtoistyön tekemiseen. Myös 10–14-vuotiaista lapsista 34 % oli tehnyt vapaaehtoistyötä. Lapset eivät kuitenkaan tee vapaaehtoistyötä kovin usein ja vastanneilta lapsilta selvisi, että he tekevät vapaaehtoistyötä noin 1-3 kertaa vuoden aikana. Yrittäjät ja ylemmät toimihenkilöt tekivät muita sosioekonomisia ryhmiä enemmän vapaaehtoistyötä. Noin 40 % edellä

mainituista ryhmistä oli osallistunut vapaaehtoistyön tekoon. Vähiten vapaaehtoistyötä tekevät työntekijäasemassa olevat, joista viidennes oli tehnyt vapaaehtoistyötä. (Tilastokeskus 2018.)

3.2 Vapaaehtoistyön ja sen järjestämisen haasteet

Vapaaehtoistyössäkin ja sen ylläpitämisessä on haasteensa. Aika ei riitä vapaaehtoistyön suunnitteluun ja usein on vähän henkilökuntaa, jolloin aika menee suurimmaksi osaksi perustoiminnan pyörittämiseen (Halonen, Karreinen & Tennilä 2010, 17). Tämä on ehkä yksi suurimpia haasteita vapaaehtoistoiminnan järjestämisessä. Vapaaehtoistyötä järjestävillä onkin yleensä pieni porukka ja rajalliset resurssit, jotka tuovat haastetta sen järjestämiseen. Vapaaehtoistyön järjestäminen vaatii kuitenkin sen järjestäjältä sitoutumista ja aikaa. Monesti vapaaehtoistyön organisaatio tapahtuu muun työn ohella. Tarvittaisiin yhä useampaan paikkaan vapaaehtoistyötä organisoiva henkilö, jotta sen järjestäminen olisi helpompaa. Mitä paremmin vapaaehtoistyön suunnittelee, sitä paremmin vapaaehtoiset saadaan jäämään tekemään kyseisiä töitä. Tästä päästäänkin seuraavaan haasteeseen eli pysyvät vapaaehtoiset.

Vapaaehtoistyötä tehdään yleensä hyvin eri sysitä ja erilaisissa elämänvaiheissa. Haasteena voikin olla löytää pysyviä vapaaehtoisia. Motivaatio vapaaehtoistyöhön voi olla vain hetkellistä ja samalla ihmisen aika on rajallista. Vapaaehtoistyö on myös altis muutoksille ja sekin voi omalla tavallaan muuttua tulevaisuudessa. Erilaiset maailmantilanteet saattavat vaikuttaa siihen, mihin vapaaehtoistyön voimavaroja halutaan suunnata. Selvää on kuitenkin se, että vapaaehtoistyö on edelleen tulevaisuudessa merkittävä voimavara Suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansalaisareena tulevaisuudessa olevan paljon puhuu Pop up -vapaaehtoistoimintaa, joka täydentää tavallista vapaaehtoisena toimimista. Tavallinen vapaaehtoistyö järjestöissä vaatii yleensä sitoutumista jonkin järjestön toimintaan esimerkiksi kerran tai kaksi viikossa. Pop up -vapaaehtoistoiminta tarkoittaa käytännössä sitä, että vapaaehtoistoimintaan on mahdollisuus osallistua kertaluontoisille keikoille

ilman sitoutumisvelvollisuutta. Tämä on vapaaehtoiselle helppo tapa toteuttaa itseään ja osallistua omia arvoja vastaavaan toimintaan. Pop up -luonteista vapaaehtoistyötä ovat suurimmaksi osaksi tapahtumien järjestäminen, urheilukilpailuissa tai järjestöjen erilaisissa keikka tehtävissä. Yhä useammat haluavat välttää pitkäaikaista ja/tai säännöllistä henkilökohtaista sitoutumista vapaaehtoistoimintaan. (Hirvonen & Puolitaival 2018, 40.) Tällaiset muutokset ja näkemykset vapaaehtoistyöstä tulevaisuudessa voivat olla hyvinkin haasteellisia löytää pysyviä vapaaehtoisia.

Haasteita vapaaehtoistyöhön saattaa tuoda myös sen kuormittavuus. Vapaaehtoistyötä tehdään usein opiskelun tai työn ohella, joka aiheuttaa usein haasteita ajankäytölle ja jaksamiselle. Tämän seurauksena voi pahimmillaan olla uupumus. (Halonen, Karreinen & Tennilä 2010, 114.) Uupumus onkin haastava ilmiö, eikä sen oireita aina välttämättä heti alkuun tunnista. Tässäkin vaadittaisiin taas resurssia vapaaehtoisten hyvinvoinnin huolehtimiseen, jotta uupumuksen oireet voitaisiin huomata ajoissa esimerkiksi sivulta päin. Martin on tutkinut omassa pro gradu -tutkielmassaan sitä, mikä vapaaehtoisia työssään kuormittaa. Tutkimuksessa on noussut esille, että oman elämän sekä työn yhdistäminen vapaaehtoistyöhön on raskasta. Vapaaehtoistyön tekeminen osalla vastaajista myös ajoittain ottaa enemmän kuin antaa. Vapaaehtoistyön tekeminen koettiin henkisesti hyvin kuormittavaksi etenkin silloin kun autettavalla on paljon tarpeita ja hätää elämässään. (Martin 2022, 37–40.)

Yhtenä suurena haasteena on myös vapaaehtoisten riittävyys. Tämä ongelma tulee korostumaan entisestään. Myös väestö ikääntyy ja huoltosuhde yhteiskunnassa muuttuu ja se jo itsessään lisää tarvetta vapaaehtoistoiminnalle (Mikkola 2019). Vapaaehtoisten tarve yhteiskunnassa on siis suuri ja se tulee ei tule muuttumaan. Jostain täytyisikin keksiä mistä vapaaehtoisia saataisiin lisää ja miten heidät saataisiin pysymään toiminnassa mukana. Myös Harju tuo artikkelissaan esille tätä samaa näkökulmaa. Terveys-, eläke- ja sosiaalimenojen kasvu, sekä globaalien markkinoiden paine saavat aikaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus kriisin. Kunnat eivät jo nyt pysty tuottamaan kaikkia palveluita ja sukulaiset joutuvat syöttämään vanhuksia laitoksissa, jotta

he saavat lämpimän ruuan. Vapaaehtoisten tulee pitää myös auki kunnan liikuntapaikkoja ja nuorisotiloja, jotta lapset, nuoret ja aikuiset voivat harrastaa ja toimia. Tulevaisuudessa vapaaehtoistoiminnalla joudutaankin täydentämään enemmän kunnallisia terveys- ja sosiaalipalveluita ja siitä nouseekin kysymys esille riittääkö vapaaehtoisia enää liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotyöhön. (Harju 2020.)

Kaikki edellä mainitut saavat miettimään tulisiko vapaaehtoistyöntekijöille järjestää työhönsä. Haasteena onkin se, että sitä ei hyvin monessa paikassa järjestetä. Se on kuitenkin paljon puhututtanut aihe ja siitä löytyykin myös kirjallisuutta. Jo aiemmin esillä ollessa kirjassa otetaan kantaa työhönsä tuomiin hyötyihin, sillä se auttaisi edellä mainittuihin haasteisiin. Työhönsä on yksi mahdollisuus pitää yllä toimijoiden intoa ja sitoutumista, ehkäistä uupumusta sekä ylläpitää osaamista, toiminnan laatua ja yhtenäisyyttä. Keskeistä vapaaehtoisten työhönsä on tuki, kannustus, näkökulmien saaminen, keskustelu, yhteenkuuluvuus ja identiteetin vahvistuminen vapaaehtoisena. (Halonen, Karreinen & Tennilä 2010, 121, 122.)

3.3 Vapaaehtoistyöhön liittyviä lakeja ja säädöksiä

Vaikka seuraava kappale ei varsinaisesti liity vapaaehtoistyön merkitykseen, halusin kuitenkin tuoda opinnäytetyössäni esille myös vapaaehtoisten tekemään työhön liittyviä vastuita ja velvollisuuksia, sekä heidän oikeuksiaan. Mielestäni tämä vielä selkeyttää vapaaehtoistyötä, sekä selittää mitä se voi sitä tekevältä vaatia ja minkälaisia sopimuksia vapaaehtoistyöntekijä sitoutuu noudattamaan. Seuraaviin kappaleisiin onkin otettu vain tärkeimpiä pointteja, jotka ovat esimerkiksi Turun Tyttöjen Talon vapaaehtoisten työskentelyn kannalta oleellisia.

Pelkästään vapaaehtoistyöhön liittyviä lakeja ei ole montaa, sillä ne on pilkottu eri lakien alle. Kuitenkin jos ajatellaan vapaaehtoistyötä Turun Tyttöjen Talolla, niin siellä tulee ottaa huomioon vapaaehtoisena muutama laki. Vapaaehtoistyötä järjestävällä toimijalla on oikeus pyytää rikosrekisteriote, jos

vapaaehtoinen työskentelee säännöllisesti ja olennaisesti osana alaikäisen lapsen hoitoa, kasvatusta ja opetusta, sekä jos vapaaehtoinen on henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisten kanssa (Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 148/2014, 5§). Koska vapaaehtoiset toimivat alaikäisten nuorten tyttöjen kanssa, on heiltä oikeus tämän lain mukaan pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi. Tällä halutaan turvata ja suojata koskemattomuus.

Suomessa ei ole suoranaisesti lakia, joka koskisi vapaaehtoistyön vaitiolo- ja salassapitovelvollisuutta, mutta siihen voidaan soveltaa erilaisia lakeja, joihin on määritelty salassapito ja vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus. Esimerkkinä tällaisesta laista on laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, joissa määritetään, ettei asiakkuutta saa tuoda ilmi, paljastaa tietoja tai säilyttää salassa pidettäviä asiakirjoja väärin (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812). Näiden lakien esiintuomisella pyrin tuomaan esiin vapaaehtoistyöntekijöiden velvollisuudet. Vaikka vapaaehtoistyöstä ei saakaan palkkaa niin tietyissä tilanteissa sitä ei siltikään kuka tahansa pääse tekemään. On myös hyvä muistaa, että vapaaehtoistyöntekijään ja hänen toimintaansa pätee samoja lakeja, kuin palkallisessa työssä olevilla. Etenkin sosiaalipalveluita saaville on usein hyvin tärkeää yksityisyyden suoja ja sen säilyminen.

Vapaaehtoistyöntekijällä on myös erilaisia oikeuksia. Vapaaehtoistyöntekijällä on esimerkiksi oikeus saada kirjallinen sopimus työn tekoon. Sopimuksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti, mutta sen pitää olla henkilökohtainen ja siinä tulee näkyä työn velvoitteet. Työnantaja on myös velvollinen huolehtimaan vapaaehtoistyötä tekevän työturvallisuudesta, tämä on kirjattu myös työturvallisuuslakiin. (Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu 2023.) Myös vapaaehtoistyötä järjestävällä on siis velvollisuuksia ja vapaaehtoisella oikeuksia. Vapaaehtoistyöntekijän työpanos onkin hyvin arvokasta ja näin ollen täytyy myös muistaa pitää siitä huolta.

4 Vapaaehtoistyön merkitys

4.1 Merkityksen määrittely

Merkitys on terminä hyvin moninaisessa käytössä ja se voidaan liittää olioihin, asiointiloihin, tapahtumiin, havaintoihin ja erilaisiin ilmaisuihin (Tieteen termipankki 2024). Merkitys onkin meille jokaiselle erilainen ilmiö ja jokaiselle eri asiat saattavat olla merkityksellisiä. Esimerkiksi toinen voi kokea merkitykselliseksi antaa lahjoja, kun toinen taas saada niitä. Merkitys on tunnetila ja se, miten jokainen sen tuntee, on erilaista, joten sen kuvaileminen on hieman haasteellista.

Merkityksen kokemus kuitenkin on meille ihmisille monin tavoin tärkeää. Työltä ja eläältä etsitään entistä enemmän merkityksellisyyttä, mielekkyyttä ja sisältöä. Merkityksen kokemus lisää hyvinvointia ja tutkimukset antavat viitteitä siitä, että se on työhyvinvoinnin tärkein taustatekijä. Jos koen työni merkitykselliseksi ja mielekkääksi, voin paremmin, jos kävisin pelkästään palkan takia. On ihmisiä, jotka ottavat asiat asioina ja tekemisen suoritteina miettimättä ja tunnistamatta niiden merkityksellisyyttä ja niitä, joilla on suurempi kyky tai halu antaa asioille ja tekemiselle merkitys tai kokea niiden merkityksellisyys. Sillä on merkitystä, kumpaa polkua kuljemme. Merkitykseen liittyy sekä tunne, että ajattelun avulla tapahtuva erittely ja se on tunne, sekä tietoisia valintoja. Työelämässä merkitykselliseksi on koettu mm. taloudellinen turva, omien tavoitteiden mukainen elämä, työ toisten hyväksi, onnistuminen, kun rakastaa sitä, mitä tekee, jokapäiväinen uteliaisuus ja se mitä osaa. Se koetaan myös merkitykselliseksi, jos työntekijä saa tehdä asioita toivomallaan tavalla ja kokee voivansa vaikuttaa. (Aaltonen, Ahonen ja Pajunen.)

Moni merkityksen kokemiseen liittyvistä asioista vaikuttaa siihen, miksi esimerkiksi vapaaehtoistyötä tehdään. Ei riitä, että itse koemme olevamme ainutlaatuisia vaan myös toisten tulee saada kokea vastaava ainutlaatuisuus. Jotta voimme kokea elämämme merkityksellisyyden, tulee meidän laittaa kykymme likoon auttaaksemme muita. Elämän merkityksellisyys kulminoituu

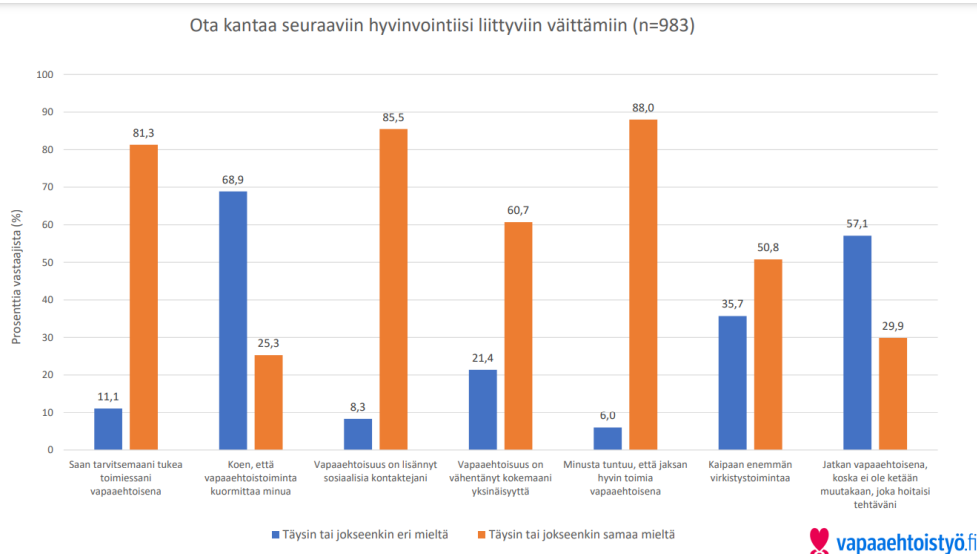
ihmisyyteen ja siihen, miten se ilmenee toisille. (Aaltonen, Ahonen ja Pajunen 2015.) Edellä mainitut lauseet kuvastavat hyvin vapaaehtoistyön tekemistä. Moni tekeekin vapaaehtoistyötä kokeakseen merkitystä ja koska pääsevät auttamaan toisia. Vapaaehtoistyötä tehdessä ei välttämättä edes tajua, että sen avulla myös toisen elämä saattaa kokea uudenlaista merkitystä. Vapaaehtoistyön tekeminen itsessään on yleensä sen tekijälle hyvin palkitsevaa.

Ihminen etsii elämässään merkityksellisiä asioita ja sen merkitystä. Pakonomainen etsiminen ei kuitenkaan yleensä tuota tulosta ja ei ole kannattavaa. Suomalainen filosofi Frank Martela puhuu paljon merkityksestä ja sen kokemisesta. Hänen mukaansa merkityksessä on kaksi puolta. Edellä mainittu toiselle ihmiselle merkityksen tunteen antaminen, jolloin asia tuottaa myös itselle merkitystä. Toinen puoli on kuitenkin se, että pääsee toteuttamaan itseään. On mahdollisuus tehdä asioita, joita kokee omakseen ja jotka saavat sydämen roihuamaan. Ei siis riitä, että on yhteys toisiin ihmisiin vaan pitää olla myös yhteys omaan itseensä. Lauseeksi kiteytettynä ”Elämän merkitys on tehdä itselleen merkityksellisiä asioita niin, että tekee itsestään merkityksellisen muille ihmisille”. (Martela 2017.)

4.2 Vapaaehtoistyön yhteiskunnallinen merkitys Suomessa

Taloustutkimuksen tekemän tutkimuksen mukaan vapaaehtoinen tekee keskimäärin noin 15 tuntia kuukaudessa ja sen kansantaloudelliseksi arvoksi voitaisiin laskea noin 2,5 miljardia euroa vuositasolla. (Mikkola 2019.) Näin ollen voikin sanoa, että vapaaehtoistyöllä jo taloudellisessa mielessä suuri merkitys Suomen yhteiskunnassa. Vapaaehtoistyö ei sisälly kansantalouden tilinpitoon tai sen mittareihin, mutta arvioilta vapaaehtoistyön arvo on vuosittain lähes 3,2 miljardia euroa, eli 1,3% BKT:n arvosta (Hoffren 2023). Jotta vapaaehtoistyön merkitys saataisiin taloudellisesti näkyväksi useammalle, olisi sitä alettava tuomaan esille enemmän ja lisättävä se johonkin mittariin, joka laskee taloudellista kehitystä vuosittain.

Suomalainen yhteiskunta kokisi haasteita ilman vapaaehtoisten arvokasta työpanosta, eikä se olisi tällainen kuin nyt, ilman nykyisten vapaaehtoisten aktiivisuutta. Ihmisten elämä olisi elämänlaadultaan huonompaa ja köyhempää ilman toimintaa yhteiseksi hyväksi. (Harju 2020.) Vapaaehtoistyön tekeminen siis parantaa myös ihmisen elämänlaatua, hyvinvointia ja ylläpitää ihmisen toimintakykyä. Tämä onkin yhteiskunnallisesti merkittävää. Vapaaehtoistyö.fi -palvelu teettää vuosittain kyselyjä vapaaehtoisille. Kansalaisareenasta löytyneen vuoden 2022 vapaaehtoistyö.fi tekemän kyselyn mukaan (kuvio 2) vapaaehtoistyö on vähentänyt yksinäisyyttä 60,7 % :lla vastaajista ja se on lisännyt sosiaalisia kontakteja 85,5% :lla vastaajista. Samaan kyselyyn vastanneista 92,3 % vastaajista kertoi, että vapaaehtoistoiminta on saanut heidät kokemaan merkityksellisyyden tunnetta. Kyselyyn vastasi 995 henkilöä ja heistä 92,5 % koko vapaaehtoistyön vaikuttaneen myönteisesti heidän elämäänsä. (vapaaehtoistyö.fi 2022.)

Kuvio 2 Ota kantaa seuraaviin hyvinvointiisi liittyviin väittämiin (Vapaaehtoistyö.fi 2022).

Vapaaehtoistyö antaa sitä saavalle, mutta myös vapaaehtoistyötä tekeväälle paljon. Salonen on listannut 10 syytä, miksi vapaaehtoistyönteko tekee elämästä parempaa ja niitä ovat mm. onnen ja merkityksen saaminen

vapaaehtoistyötä tekemällä, sillä saa kerättyä työkokemusta, pääsee verkostoitumaan, saa hyödyllistä koulutusta niin yksityiselämän kuin mahdollisesti uran kannalta, auttaminen antaa jotakin, mitä rahalla ei voi saada, vapaaehtoistyöstä saa vastapainoa arjelle ja pääsee kehittämään työelämäntaitoja (Salonen 2022). Vapaaehtoistyö ei tuo ainoastaan sisältöä elämään vaan sillä voi myös oppia monia hyödyllisiä taitoja tulevaisuutta varten.

Vapaaehtoistyöstä on kirjoitettu myös nykyiseen hallitusohjelmaan. Se, että vapaaehtoistyö on tehty näkyväksi myös siellä, tarkoittaa sitä, että se on merkityksellistä Suomen yhteiskunnassa. Keskeinen osa toimivaa demokratiaa on aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta. Hallituksen toiminnan puitteissa kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä säätelyä ja tutkitaan mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa sekä parannetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta. Väkivallan ja rikollisuuden ennaltaehkäisytyötä tekevien kansalaisjärjestöjen EU-rahoitusmahdollisuuksia laajennetaan. Hallitus tunnistaa vapaaehtoistyön merkityksen arvokkaana lisänä. Hallitus turvaa myös liikunnan vapaaehtoistyön varmistuen, että tarpeeton byrokratia ei ole este seurojen ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle. (Valtioneuvosto 2023.) Vapaaehtoistoiminta on Suomen yhteiskunnassa niin merkittävää ja suuri osa yhteiskuntaa, että hallitusohjelmissa otetaan siihen aina kantaa. Suomessa arvostetaan vapaaehtoistyötä.

4.3 Vapaaehtoistyön merkitys asiakkaalle ja henkilökunnalle

Vapaaehtoistyön merkitystä asiakkaille on tutkittu hyvin vähän. Kuitenkin Inkinenkin kertoo opinnäytetyössään siitä, että vapaaehtoistyöstä hyötyvät niin sitä saavakin kuin sitä tekevä. Vapaaehtoistyötä saava saa apua ja tukea ongelmaansa. Kaikessa vapaaehtoistyössä korostuu kuitenkin autettavan etu ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tärkeys. (Inkinen 2018, 17–18.) Voidaan kuitenkin ajatella, että vapaaehtoistyöntekijöillä on suuri rooli joidenkin ihmisten elämässä. Näin ollen heidän apunsa ja tukensa on hyvin merkityksellistä sitä saavalle.

Ihmisen hyvinvoinnissa ylipäättään on merkityksellisessä asemassa sosiaaliset suhteet. Vapaaehtoistyön saaminen lisääkin mahdollisuuksia sosiaalisten suhteiden saamiseen ja siksi se onkin hyvin merkityksellistä sitä saavalle. Ihminen on luonteeltaan sellainen, että kokee tarvetta kuulua ja liittyä joukkoon. Jokaiselle ihmiselle on yksilöllistä, kuinka suuren verkoston ympärilleen tarvitsee. Jos sosiaalinen verkosto ei vastaa omia tarpeita kokee yksilö yksinäisyyttä. (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö n.d.) Kuten jo aiemmin mainittu niin vapaaehtoistyöstä hyötyvät sen saaja ja tekijä ja näin ollen vapaaehtoistyö lisää molempien sosiaalista pääomaa.

Myös Ahlstedt ja muut tuovat esille näkemystä vapaaehtoistyöntekijöiden merkityksestä asiakkaalle omassa opinnäytetyössään. Vapaaehtoistyön avulla pystytään torjumaan esimerkiksi sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää. Vapaaehtoistyö edistääkin erilaisia valtion kehitystavoitteita (Ahlstedt ym. 2018, 5–8). Useasta lähteestä päätelleen voidaankin todeta, että vapaaehtoistyön merkitys asiakkaalle on hyvin suuri etenkin sosiaalisen pääoman lisäämisessä sekä syrjäytymisen ehkäisemisessä ja vähentämisessä.

Ahokas on tutkinut omassa opinnäytetyössään vapaaehtoistyöntekijöiden merkitystä vanhuspalveluissa työskenteleville henkilöstölle sekä asukkaille. Tutkimuksessa ilmeni, että kiire on kova ja resurssit vähäisiä, jolloin vapaaehtoistyöntekijöiden tarve kasvaa. Vapaaehtoisia tarvitaan myös erilaisten tapahtumien ja juhlien järjestämisessä, sekä asiakkaiden sinne kuljettamisessa ja näin ollen heillä on myös seuraa juhlissa. Vapaaehtoistyö koettiin henkilökunnalle täydentävänä työnä, joka täyttää aukot silloin kun henkilökunta ei riitä kaikkeen. Vapaaehtoiset myös helpottavat työntekijöiden omaa työtä ja ovat työntekijöiden rinnalla apuna toiminnassa. Myös vielä yksi asia, joka nousi esille, oli se, että vapaaehtoiset voivat tuoda omaa osaamistaan, jota välttämättä edes palkallinen henkilökunta ei omaa. (Ahokas 2012, 35–37.)

5 Vapaaehtoistyön merkityksen tutkiminen

5.1 Tutkimus vapaaehtoistyön merkityksestä Turun Tyttöjen Talon työntekijöille ja asiakkaille

Tämän opinnäytetyön tavoite on tehdä vapaaehtoistyön merkitys näkyväksi Turun Tyttöjen Talolla. Johanna Lindroos kertoo, että Talolla on tehty aiemmin kysely, jossa selvisi, että joillakin vapaaehtoisilla on ollut haastetta muodostaa omaa paikkaansa Turun Tyttöjen Talon toiminnassa, joten opinnäytetyöllä halutaankin tuoda myös heille esille se, miten merkityksellistä heidän toimintansa ja työpanoksensa on palkalliselle henkilökunnalle ja Turun Tyttöjen Talon asiakkaille. Parhaimmillaan opinnäytetyö tulee vahvistamaan vapaaehtoisten tekemää työtä Turun Tyttöjen Talolla ja auttamaan vapaaehtoista ymmärtämään oman työnsä merkitystä siinä yhteisössä. Tutkimuskysymykseksi opinnäytetyössä muotoutui, ”Mikä on vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkitys Turun Tyttöjen Talolla oleville työntekijöille ja kävijöille?”.

Tutkimus eteni hyvin vaiheittain. Ensin toimeksiantajan kanssa yhdessä rajattu aihe ja tutkimuskysymys marraskuussa 2023. Tämän jälkeen lähdettiin kasaamaan tutkimuksen tietoperustaa ja suunnittelemaan tutkimuksen toteuttamista ja ajankohtia siihen. Ajoittain toimeksiantajan kanssa oli tapaamisia, jotta tiedetään tutkimuksen menevän oikeaan ja toivottuun suuntaan. Tapaamiset tapahtuivat Teamsin kautta ja niissä oli mukana molemmilta Taloilta työntekijät, johtaja sekä välillä opiskelija. Tapaamisia oli noin kahden kuukauden välein koko prosessin ajan. Poikkeukseksi tuli kesäaika, jolloin lomakauden takia tapaamiselle tuli noin kolmen kuukauden mittainen väli. Edellisessä tapaamisessa sovittiin, mitä tulee olla valmiiksi seuraavaan tapaamiseen, jotta voidaan yhdessä käydä läpi opinnäytetyön etenemistä. Tavoitteena oli saada tietoperusta melkein valmiiksi ennen tutkimusten tekoa, jotta se olisi yhteneväinen tutkimuksen kanssa. Tässä onnistuttiin ainakin osittain, mutta tietoperusta vaati täydennystä vielä tutkimuksien teon jälkeen. Tutkimus tehtiin kahdessa eri osassa kahdella

hieman erilaisella tavalla. Toimeksiantajan toiveena oli, että työntekijöille suunnattu tutkimus osuus tehdään maaliskuussa 1.3.2024 koulutuspäivän yhteydessä, joka käsittelee vapaaehtoistyötä. Tähän koulutuspäivään tehtiin Padlet, johon suunniteltiin kuusi erilaista avointa kysymystä. Toinen osa tutkimuksesta suoritettiin Turun Tyttöjen Talon asiakkaille kyselyn muodossa huhtikuussa 2024. Toukokuun 2024 alussa kyselyn analysointi aloitettiin. Tämän vaiheen jälkeen alkoi koko prosessin ja opinnäytetyön arviointi. Valmiiksi työ tuli toimeksiantajan toiveen mukaan saada 2024 syyskuun alkuun mennessä.

5.2 Aineiston hankinta

Tämän opinnäytetyön tutkimus tehtiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivinen tutkimus sopii erityisen hyvin tutkimukseen silloin kun ollaan kiinnostuneita esimerkiksi tapahtumien rakenteista ja yksityiskohdista, ollaan kiinnostuneita yksittäisten toimijoiden merkitysrakenteista ja halutaan tutkia luonnollisia tilanteita (Metsämuuronen 2008, 14). Tämä onkin ohjannut tutkimusmenetelmän valintaa, sillä tutkimuksessa haluttiin tutkia erityisesti vapaaehtoistyön tekijöiden tekemän työn merkitystä. Merkitystä ei oikein voi mitata ja siksi laadullinen tutkimus sopi tähän tutkimukseen parhaiten. Tutkimus haluttiinkin toteuttaa luonnollisten tilanteiden pohjalta ja vapaaehtoistyön merkitystä on hankala määrällisesti mitata. Vapaaehtoistyö tapahtuukin aina ihmisen omasta tahdosta ja valinnasta ja on erilaista paikasta ja päivästä riippuen. Koska laadullisella tutkimuksella on tarkoitus tuoda esille uutta tietoa, on se myös yksi syy tutkimusmenetelmän valintaan. Näin ollen laadullinen tutkimus sopii menetelmänä paremmin tutkimuksen tekemiseen. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää tuoda esille sen tekijän omat ennakkoluulot ja asenteet aiheesta, koska ne voivat vaikuttaa tutkimuksen analyysiin ja sen tuloksiin.

Laadullisen tutkimuksen aineiston keruutapoja ovat mm. haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista kerätty tieto. Kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee, tai miksi hän toimii niin kuin toimii, niin helpoin tapa on

kysyä. (Sarajärvi & Tuomi 2018.) Koska tutkimus on laadullinen niin aineiston keruu menetelmä valitaan sen mukaan. Tämän vuoksi tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeen ja Padletin avulla, vaikka ne eivät olekaan perinteisimpiä tapoja kerätä laadullisen tutkimuksen aineistoa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen on vähemmän tai enemmän avointen kysymysten esittämistä valitulle ryhmälle tai yksilöille (Metsämuuronen 2008, 14). Näin ollen aineiston keruussa oli suurimmaksi osaksi avoimia kysymyksiä molemmille kyselyn ryhmille.

Aineistoa kerätessä täytyi kuitenkin ottaa huomioon, että asiakkaat ovat hyvin eri ikäisiä ja vastaajille pohdittu tietty alaikäraja, sekä palkallista henkilökuntaa on vain muutama molemmilla taloilla. Jotta saadaan selville vapaaehtoisten tekemän työn merkitystä Turun Tyttöjen Talolla, on oleellista kysyä sitä kävijöiltä ja palkallisilta työntekijöiltä. Turun Tyttöjen Talon työntekijät otettiin kokonaisotantana tutkimukseen. Kun perusjoukko on pieni, on tutkimus mielekästä toteuttaa kokonaistutkimuksena (Jyväskylän yliopisto 2015). Palkallisia työntekijöitä molemmilla taloilla yhteensä on yhdeksän ja siihen lisäksi Turun Tyttöjen Talon johtaja, eli vastaajia olisi tästä joukosta yhteensä kymmenen. Koska vastaaja määrä on niin pieni, otetaan kaikki vastaajat tästä perusjoukosta mukaan. Asiakkaiden kysely toteutettiin niin, että se lähetettiin kaikille perusjoukkoon kuuluville. Perusjoukkona asiakkaista on siis kaikki yli 15-vuotiaat. Asiakkaille on rajattu ikä, koska yli 15-vuotias on laillisesti kykenevä itse päättämään, osallistuuko tutkimukseen vai ei ja tällöin ei tarvita esim. huoltajan suostumusta. Se, että alle 15-vuotiaat on suljettu ulos tutkimuksesta, ei pitäisi vaikuttaa merkittävästi sen tuloksiin, koska sen ikäiset ovat kuitenkin hyvin pieni asiakasmäärä Turun Tyttöjen Talolla. Kysely lähetettiinkin noin 70 asiakkaalle. Kyselyyn vastanneet asiakkaat ovat niin Varissuolta, kuin keskustastakin. Kysely ei kuitenkaan erittele, kummalta vastaajat ovat. Toimeksiantaja koki, että eniten vastaajia tullaan samaan niin, että lähetetään se jokaiselle perusjoukkoon kuuluvalla. Tämä päätelmä on tehty aiempien kyselyjen perusteella, jotka kohdennettu asiakkaille. Kyselyyn pyrittiin saamaan mahdollisimman monta vastaajaa mutta maksimissaan 15, jotta se ei poikkeaisi

merkittävästi toisesta vastaaja ryhmästä eli työntekijöistä. Haluttiin siis, että vastaajia olisi molemmista ryhmistä lähes saman verran.

Vastaajia kyselyyn pyrittiin siis tavoittamaan noin 15 kappaletta. Kysely asiakkaille lähetettiin Turun Tyttöjen Talon kautta. Lähetin kyselylinkin Turun Tyttöjen Talolle ja he lähettivät sen jokaiselle yli 15-vuotiaalle asiakkaalle, joiden yhteystiedot heillä oli saatavilla. Kyselylomaketta ja sen toimivuutta kokeiltiin ensin toimeksiantajan kanssa, jotta voitiin varmistua sen toimivuudesta. Kyselyyn aikaa oli kerätä vastauksia kahden viikon verran, jonka jälkeen se sulkeutui. Kyselyn yhteyteen tehtiin saatekirje, jossa kerrottiin mm. mikä tutkimus on, mihin tuloksia hyödynnetään sekä anonymiteetin säilyminen. Kyselyn puolessavälissä asiakkaita muistuteltiin vastaamaan kyselyyn ja painotettiin vastaamisen tärkeyttä Turun Tyttöjen Talolle. Padlet lähetettiin toimeksiantajalle ensin tarkistettavaksi ja muokattiin hieman ennen sen ottamista mukaan koulutuspäivään. Padletin yhteyteen on laitettu saatekirje, jossa kerrotaan mihin tuloksia hyödynnetään, mitä tutkitaan ja kerrottu vastaajien pysyvän anonymina.

Huolelleni dokumentointi aineiston keruuvaiheista ja aineiston käsittelystä varmistaa tutkimuksen laadun (Tietoarkisto). Onkin tärkeä muistaa, että nämä vaiheet ovat oleellisia laadun kannalta. Laatuun sekä totuudenmukaisuuteen tässä tutkimuksessa vaikutti varmasti kysymysten asettelu, niiden selkeys, kysymysten määrä sekä tutkimuksen ajankohta. Kyselylomaketta sekä Padlettia tehdessä pyrittiinkin huomioimaan sen selkeys ja helppolukuisuus.

5.3 Tutkimuksen toteuttaminen

Aineisto tutkimuksessa kerättiin siis kahdella eri tavalla. Kahden eri tavan hyödyntäminen tuo erilaista näkökulmaa tutkimukseen. Lopulta molemmat tavat olivat kuitenkin hyvin saman tyyppisiä, mutta Padletissa näkee, mitä muut ovat jo vastanneet toisin kuin Webropol-lomakkeessa. Näin saatiin hieman erilaisia tapoja tutkia aihetta.

Tutkimuksen tekemiseen vaikutti paljon se, että itse tutkimuksen tekijänä en ole koskaan käynyt Turun Tyttöjen Talolla paikan päällä tutustumassa heidän toimintaansa ja käytänteisiinsä. Kyselyjä tehdessä eli aineiston keruuvaiheessa tämä tuli huomattua, sillä kysymysten asettaminen oli haasteellista, koska ei tarkkaan tiennyt kaikkea toiminnasta. Tietysti toimeksiantajan kanssa oli tarkkaan käyty läpi heidän toimintaansa, sen tarkoitusta sekä erityisesti vapaaehtoistyöhön liittyviä asioita, koska tutkimus kuitenkin kohdentuu siihen. Kyselyt muokattiin ja tarkennettiin toimeksiantajan kanssa. Oma roolini oli niin etäinen tutkimuksen kohderyhmiin, että se saattoi vaikuttaa esimerkiksi asiakkaiden kyselyyn vastanneiden määrään. Kuitenkin kokonaisuudessaan koen, että ennakkoluuloja ei aihetta kohtaan päässyt muodostumaan juuri siksi, etten ollut ikinä toiminnassa paikan päällä käynyt. Tämän vuoksi pystyinkin tekemään tutkimusta hyvin puolueettomasti ja analysoimaan sitä myös niin, että kyselystä tulee esille kaikki mahdollisimman rehellisesti.

Turun Tyttöjen Talon paikalliselle henkilökunnalle tutkimus toteutettiin Padlet-sivuston avulla, jota he hyödynsivät omassa koulutuksessaan liittyen vapaaehtoistyöhön ja sen järjestämiseen. Padlettiin pystyy vastaamaan anonyymisti lisäämällä kommentin kysymyksen alle. Padletin tekeminen on hyvin samanlainen tapa toteuttaa tutkimus kuin kyselyn tekeminen, mutta se kokoaa kysymyksen vastaukset kysymyksen alle ja se päivittyy reaaliaikaisesti. Vastaukset pystyy käydä lukemassa kuka vaan linkin omaava. Padletin yhteyteen tehtiin saatekirje, jotta jokaisella vastaajalla olisi tieto siitä, mikä tutkimus oli, mihin tuloksia hyödynnettiin ja kerrottiin vastaajien pysyvän anonyymeina. Tutkimus toteutettiin toimeksiantajan toiveen mukaan vapaaehtoistyöhön liittyvässä koulutuksessa 1.3.2024. Padlet lähetettiin toimeksiantajalle koulutukseen ja he saivat haluamallaan tavalla vastata siihen. Kyselyyn oli vastaamassa kuusi Turun Tyttöjen Talon työntekijää, sekä kolme harjoittelijaa. Enne padlettiin vastaamista he olivat jokainen omalla tahollaan pohtineet ja lopulta toisillensa jakaneet, että minkälaista vapaaehtoistyötä he itse tekevät, mitä he haluaisivat tehdä ja mitkä tekijät vaikuttavat siihen, ettei vapaaehtoistyötä tehty ollenkaan. Sen jälkeen he koulutuksessa kävivät läpi Kansalaisareenan määritelmän vapaaehtoistyöstä ja sen jälkeen käytiin läpi

sitä, mitä vapaaehtoistoiminta oli sillä hetkellä Turun Tyttöjen Talon toiminnassa. Näiden jälkeen toteutettiin Padlettiin vastaaminen niin, että jakauduttiin kolmeen kolmen hengen ryhmään, joissa jokaisessa oli kaksi työntekijää ja yksi harjoittelija. Jokaiselle ryhmälle jaettiin kaksi kysymystä, johon vastata. Kysymykset olivat eri jokaisella ryhmällä. Ensin jokainen sai aikaa pohtia itsekseen omia vastauksia saamiinsa kysymyksiin ja sen jälkeen niitä käytiin kolmen hengen ryhmissä läpi. Lopuksi jokainen ryhmä esitteli omat pohdintansa kaikille ja tässä vaiheessa myös jokaisella oli mahdollisuus lisätä omat pohdintansa toisten kysymysten alle.

Perinteistä Webropol-kyselylomaketta hyödynnettiin tutkimuksen toiselle kohderyhmälle eli asiakkaille. Kyselyssä hyödynnettiin avoimia kysymyksiä, sekä määrällisiä kysymyksiä. Määrällisillä kysymyksillä pyrittiin samaan laadullisia kysymyksiä tukevaa aineistoa. Webropol-lomake tarkistettiin ja muokattiin ennen lähettämistä toimeksiantajan kanssa sopivanlaiseksi. Lomakkeesta tehtiin anonyymi, ettei se kerää vastaajista minkäänlaisia tietoja. Kuten jo aiemmin mainittiin, kysely lähetettiin Turun Tyttöjen Talon kautta WhatsApp-linkkinä jokaiselle perusjoukkoon kuuluvalla. Näin ollen vastaajien tiedot eivät koskaan tulleet ilmi kyselyn tekijälle. Kyselylinkin mukana asiakkaille lähetettiin saatekirje ja tietosuojalomake. Vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa ja puolessa välissä vastaajia muistuteltiin vastaamaan kyselyyn ja samalla muistutettiin vastaamisen tärkeydestä. Kysely toteutettiin huhtikuussa 12–26.4 välisenä ajankohtana. Kyselyyn pyrittiin samaan 15 vastaajaa. Ensimmäisen viikon aikana vastaajia oli kertynyt yhdeksän kappaletta ja kyselyn sulkeutuessa 13 kappaletta. Tavoiteltua vastaaja määrää ei saatu täyteen, mutta se oli paria vaille vajaa tavoitteesta, niin se koettiin riittäväksi. Vastaajamäärä koettiin riittäväksi, koska aiemmin Turun Tyttöjen Talolla tehtyihin kyselyihin on saatu sama määrä vastauksia tai vähemmän ja he tietävät oman asiakaskuntansa. Toimeksiantaja ei odottanut edes niin paljon vastaajia kyselyyn, joten vastaajien määrä oli positiivinen yllätys.

Turun Tyttöjen Talon henkilöstö toimi koko tutkimuksen ajan niin sanotusti välikätenä tutkimuksen jakamisessa ja siihen vastaamiseen muistuttelussa.

Näin joka ikisen tutkimukseen osallistuvan henkilöllisyys on pysynyt anonyymina koko tutkimuksen ajan. Työntekijöille suunnatussa tutkimuksessa en ollut ollenkaan osallisena, vaan olin tehnyt kirjallisen saatekirjeen kyselyn yhteyteen, jonka pyysin jokaista lukemaan. Yhdessä olimme toimeksiantajan kanssa sopineet, että Padlet täytetään koulutuspäivän aikana. Päivän päätteeksi pyysin toimeksiantajalta tarkkoja tietoja siitä, miten Padletin tekeminen toteutettiin. Asiakkaiden kysely toteutui hieman eri tavalla ja eri aikataulussa. Tässä oma roolini oli suurempi. Kyselyn tein ensin itse ja sitten yhdessä Teamsin kautta kävimme läpi parannus- ja muokkausehdotuksia kyselyyn, sekä tarkensimme kyselyn kysymyksiä. Muokkasin kyselyn ja lähetin sen sähköpostilla toimeksiantajalle, joka hyväksyi uuden version siitä ennen asiakkaille lähettämistä. Yhdessä Teams tapaamisella sovittiin myös tarkat ajankohdat siitä, koska kysely lähtee liikkeelle. Kerroin heille oman ehdotukseni siitä ja he hyväksyivät sen. Lopulta kysely lähti liikkeelle viikon myöhässä itsestäni riippumattomista syistä. Puolessavälissä pyysin toimeksiantajaa muistuttamaan kyselyyn vastaamisesta ja kerroin kuinka paljon vastauksia oli saavutettu. Kun kyselyt olivat molemmat toteutettu, aloitin niiden analysoinnin ja sovimme toimeksiantajan kanssa tapaamisen tutkimukseen liittyen. Tapaamisessa kävimme läpi, onko kyselyistä saatu aineisto riittävää ja toivovatko he esimerkiksi uusintakyselyn tekoa. Näille ei koettu tarvetta toimeksiantajan puolesta, koska heille jo tulokset tuollaisenaan olivat riittäviä.

5.4 Aineiston analysointi sisällönanalyysilla

Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Aineiston analyysi aloitettiin teemoittelemalla aineisto. Tässä tapauksessa teemat jakautuivat sen mukaan, mitä kukin ryhmä eli kävijät ja työntekijät ovat vastanneet. Etsitään yhteisiä piirteitä kunkin ryhmän vastauksista ja rakennetaan niistä kokonaisuuksia. Teemoittelussa painottuu mitä kustakin teemasta on sanottu ja sen avulla on mahdollista vertailla eri teemojen esiintymistä aineistossa. Aineisto voidaan ryhmitellä, jolloin ensin ryhmitellään esim. tiedoksi antajan sukupuolen tai iän mukaan, jonka jälkeen aletaan etsiä aineistosta teemoja eli aiheita. (Sarajärvi &

Tuomi 2018.) Teemoittelussa koen tärkeäksi, että esille tulee jokaisen ryhmän mielipide esiin vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkityksellisyydestä, sillä näin saadaan laaja kuva siitä, mitä se kullekin merkitsee. Koin myös teemoittelun helpottavan analyysin tekemistä.

Sisällönanalyysillä pyritään tuomaan esille kuvaus tutkitusta aiheesta tiivistetyssä ja eleisessä muodossa. Sillä pyritään kuvaamaan aineistoa sanallisesti ja onkin hyvä muistaa, että tutkija tekee aineistosta johtopäätöksiä, eikä vain esitele aineistoa ja sen tuloksia. (Sarajärvi & Tuomi 2018.)

Sisällönanalyysin avulla pyrin siis tuomaan esiin aineistoista tulleita keskeisiä asioita ja pohtimaan sitä, mistä nämä keskeiset asiat voivat johtua. Aineistosta tehtiin sisällönanalyysin mukainen taulukko, jonka avulla kuvataan prosessia siitä, miten keskeisiä tuloksia aineistoista valittiin ja miten niitä tulkittiin.

Taulukko selkeyttää lukijalle tutkimuksen tuloksia. Sisällönanalyysi tutkimuksessa olikin aineistolähtöinen. Aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin kuuluu erilaisia vaiheita ja se eteneekin vaihe vaiheelta. Kaikki alkaa aineiston keräämisestä/auki kirjoittamisesta, sen jälkeen perehdytään sisältöön, etsitään pelkistettyjä ilmauksia, listataan pelkistetyt ilmaukset, sen jälkeen etsitään pelkistetyistä ilmauksista samankaltaisuudet ja erilaisuudet, sen jälkeen ne ryhmitellään/ yhdistellään ja muodostetaan alaluokat, jonka jälkeen alaluokat yhdistetään ja muodostetaan yläluokat ja lopuksi yläluokat yhdistetään ja muodostetaan pääluokka, josta muodostuu kokoava käsite (Sarajärvi & Tuomi 2018).

Alla oleva taulukko 1 kuvastaa työntekijöiden kyselyn vastauksille tehtyä sisällön analyysi-tilukkoa. Molemmista aineistoista tehtiin erilliset taulukot mutta havainnollistamaan niiden tekemistä valitsin työntekijöiden vastauksista kerätyn taulukon osan. Taulukosta 1 huomaa, että taulukko on jaettu neljään osaan erilaisiin luokkiin. Ensimmäiseen laatikkoon ”alkuperäinen ilmaisu” on kerätty kaikki työntekijöiden tuottamat vastaukset. Yhden laatikon vastaukset ovat teemoiteltu niin, että samaa aihetta koskeva vastaus on yhdessä laatikossa. Taulukko onkin tehty kuten Saarijärvi ja Tuomi tekstissään toivat

esille. Sen on tarkoitus tuoda esille eri aineistosta esiin tulleita teemoja ja etenkin vastauksia tutkimuskysymykseen.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
<p>kertovat toiminnasta eteenpäin</p> <p>Toimivat monen kirjavana peilinä kävijöille</p> <p>Mahdollisuus kohdata monenlaisia naisia ja roolimalleja vapaaehtoistyön kautta</p> <p>Vapaaehtoinen voi tehdä läksyjä ja antaa jakamatonta huomiota</p> <p>Avaavat ovia, tarjoilevat ruokaa, antaa aikaa ja läsnäoloa</p>	<p>Toiminnasta tiedottaminen</p> <p>Roolimallina/esikuvana oleminen</p> <p>Moninaisuus/esikuva/roolimalli</p> <p>Apuna oleminen ja huomion antaminen</p> <p>Auttavat erilaisissa asioissa</p>	Merkitys asiakkaille	Merkitys
<p>Vapaaehtoiset antavat positiivista palautetta ja muistuttavat työn tärkeydestä</p> <p>Ulkopuolinen reflektiopinta puuttuisi</p> <p>Erityisosaamista olisi vähän</p> <p>Ohjaaja resurssit <u>tarvitsisi</u> kohdentaa eri tavalla</p> <p>Toimintaa ja pienryhmiä olisi vähemmän</p>	<p>Positiivinen palaute ja muistutus työn tärkeydestä</p> <p>Ulkopuolinen näkökulma ja kosketuspinta</p> <p>Erityisosaaminen</p> <p>Resurssi</p> <p>Toiminta ja pienryhmät vähenisivät</p>	Merkitys työryhmälle	Merkitys

Taulukko 1. Osa sisällönanalyysiä työntekijöiden kyselystä

Sisällönanalyysi on tyypillinen analysointitapa laadulliseen tutkimukseen. Sen avulla voidaan analysoida lähes kaikki materiaalit, jotka voidaan laittaa kirjalliseen muotoon esimerkiksi päiväkirjat ja kyselyiden avoimet kysymykset. Sisällönanalyysin tavoitteena on kuvata tutkittava materiaali tiivistetyssä ja pelkistetyssä muodossa. Sisällönanalyysin tarkoituksena on kuvata tutkimuksen ilmiötä tai siihen liittyviä ominaispiirteitä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi eli induktiivinen analyysi tapahtuu niin, että tutkija itse luokittelee aineiston. Ennen analysointia valitaan analyysiyksikkö. Induktiivisessa analyysissä pyritään löytämään sisällönanalyysin avulla aineistosta tutkimuskysymykseen vastaavia alkuperäisilmaisuja, pelkistää ne ja sen jälkeen luokitella ne ala- ja yläluokkiin. (Elo ym. 2022.) Tämän perusteella tutkimukselle oikea tapa analysoida se on ollut sisällönanalyysi. Kuten Elonen ja muut kertovat sisällönanalyysi on

laadullisen tutkimuksen yleinen analysointitapa. Kuten taulukosta 1 huomaa analyysi on toteutettu sisällönanalyysin teorian mukaan ja sillä pyritään tuomaan esille tutkitun ilmiön ominaispiirteitä. Sisällönanalyysi on tehty taulukkoon 1 deduktiivisesti, eli se on kerätty tehdyn tutkimuksen aineiston pohjalta.

5.5 Tutkimuksen arviointi, luotettavuus ja eettisyys

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida tiettyjen kriteerien pohjalta. Sitä arvioidaan totuusarvon, sovellettavuuden, pysyvyyden ja neutraalisuuden näkökulmasta (Hyväri & Vuokila-Oikonen 2020). Luotettavuutta arvioitaessa tulee ottaa kaikki nämä näkökulmat huomioon ja miten ne on tutkimuksessa toteutuneet. Näiden kriteerien avulla voidaan arvioida myös koko tutkimuksen onnistumista. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös siihen osallistuneiden määrä. Jos määrä on vähäinen, niin tutkimuksen tulos ei ole niin helposti yleistettävissä. Tässäkin tutkimuksessa vastaajien määrä tulee ottaa huomioon sitä ja sen luotettavuutta arvioidessa. Etukäteen tämä huomioitiin niin, että vastauksia kyselyyn pyritään samaan molemmilta ryhmiltä saman verran. Erot vastaajien määrien kesken eivät voi olla kovin suuret, sillä se voisi vääristää tulosta. Etukäteen on myös pohdittu, kuinka monta vastaajaa molemmista ryhmistä otetaan edustamaan niin asiakkaita kuin työntekijöitäkin. Koska Turun Tyttöjen Talon yhteisö ei ole kovin suuri, niin noin 20 vastaajaa pyrittiin vähintään saamaan kokonaisuudessaan.

Luotettavuuteen laadullisessa tutkimuksessa vaikuttaa myös tutkijan oma persoona, näkemykset ja uskomukset. Ne tulee siis ottaa huomioon etenkin siinä vaiheessa, jos aineisto kerätään haastattelemalla, sillä silloin aineoston keräämisvaiheessa saattaa tapahtua tulkintoja tai johtopäätöksiä. Tutkimuksen luotettavuutta tulee arvioida koko prosessin ajan. Arviointiin ja luotettavuuteen vaikuttaa myös aineiston kerääminen ja sen oleellisuus tutkimuksen kannalta. Jo aiemmin esitetyt tutkimukset, työt ja kirjallisuus tukevat tutkimuksen tuloksia. (Hyväri & Vuokila-Oikonen 2020.) Omaa rooliani, ennakkoluulojani ja

näkemyksiäni tutkimuksen tekemisessä käsittelenkin jo kappaleessa 5.3 sekä tutkimuksen lopussa.

Yleisiä eettisiä periaatteita ovat mm. tutkittavan ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioitus, tutkija kunnioittaa luonnon moninaisuutta, sekä aineetonta ja aineellista kulttuuriperimää, sekä tutkija toteuttaa tutkimuksen siten, ettei siitä aiheudu tutkittavana oleville, yhteisöille tai muille tutkimuskohteille merkittäviä haittoja, riskejä ja vahinkoja (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021). Eettisestä näkökulmasta tutkimuksessa huomioitiin heti alkuun anonymiteetti. Jokainen tutkimukseen osallistuja pysyi anonymyminä ja siksi kysely toteutettiin niin, ettei siitä ole mahdollista ketään tunnistaa. Ketään ei myöskään pakotettu kyselyyn vastaamaan, jolloin henkilön itsemääräämisoikeus säilyy. Kyselyyn osallistujalle tulee antaa kaikki mahdollinen ennakkotieto kyselystä esimerkiksi saatekirjeen muodossa, jossa kerrotaan mihin tarkoitukseen kysely tehdään, miten sitä hyödynnetään ja mitä sillä tutkitaan. Nämä ovatkin myös tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Jos kyselyssä kerätään henkilötietoja kuten esimerkiksi nimi ja ikä, eli kaikki sellaiset tiedot, joista voi yksittäisen henkilön tunnistaa, niin tutkittavalle on toimitettava tietosuojaseloste, tiedote tutkittavalle, sekä suostumuslomake (Messi 2023). Tässä tutkimuksessa ei kerätty henkilötietoja ja tutkittavat pysyivät anonymyminä koko tutkimuksen ajan. Tutkittaville toimitettiin kuitenkin kaikki mahdollinen tarvittava ennakkotieto, koska se on eettisten periaatteiden mukaista. Tietoarkiston kirjaamassa tekstissä kerrotaan, että tutkimuksen tulee kunnioittaa tutkittavan ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta sekä välttää aiheuttamasta tutkittavalle merkittäviä riskejä, haittoja ja vahinkoja (Vuori n.d.). Tästä Tietoarkistoon kirjatusta lauseesta pidettiin kiinni tutkimusta tehdessä. Yhteiskunnallisesti on merkittävää pitää eettisistä periaatteista kiinni tutkimusta tehdessä ja aineistoa kerätessä. Ne suojaavat tutkimuksen tekijää, sekä siihen osallistuvaa. Tutkimuksen laatua ja eettisyyttä arvioitiinkin koko prosessin ajan alusta loppuun asti. Eettisten periaatteiden huomioon ottaminen oli tärkeä osa tämän opinnäytetyön toteuttamista. Tällä varmistettiin myös tutkimuksen laatua ja luotettavuutta.

6 Tutkimuksen tulokset

6.1 Työntekijöiden kyselyn tulokset

Työntekijöiden vastaamaan kyselyyn nousee esille erilaisia teemoja vapaaehtoisten tekemän työn merkityksestä heille. Teemoina nousi esille analyysia tehdessä vapaaehtoisten merkitys asiakkaille, merkitys työyhteisölle, merkitys toiminnalle, sekä se, mitä uutta vapaaehtoiset pystyvät toimintaan tuomaan koettiin merkityksellisenä. Tutkimuksessa tutkittiin toimeksiantajan toiveesta myös vapaaehtoistyöntekijöiden koulutukseen liittyviä asioita. Niitä ei tässä käsitellä, koska ne eivät vastaa opinnäytetyön tutkimuskysymystä. Ne olivat kyselyssä mukana toimeksiantajan toiveesta. Työntekijöille suunnatun kyselyn kysymykset löytyvät liitteestä 2.

Työntekijöiden vastausten perusteella vapaaehtoiset ovat toiminnalle merkityksellisiä monella tavalla. Vapaaehtoiset ovat merkityksellisiä toimintaa eteenpäin suuntaavassa prosessissa. Merkityksellisenä koettiin toiminnalle se, että vapaaehtoiset edustavat moninaisuutta eri taustoista tulevana yksilöinä, tarjoten näin rikkaan kuvan kävijöille. Kun työntekijöiltä kysyttiin ”miten vapaaehtoisten poissaolo vaikuttaisi toimintaan”, saatiin hyviä vastauksia kuvaamaan vapaaehtoisten työpanoksen merkitystä toiminnalle. Merkitykselliseksi koettiin myös vapaaehtoisten antama positiivinen palaute, joka muistuttaa työn tärkeydestä. Heidän läsnäolonsa koettiin merkitykselliseksi myös toiminnan järjestämisen kannalta. Vastauksissa nousi esille se, että jos vapaaehtoisia ei olisi jouduttaisiin tiettyjä toimintoja vähentämään esimerkiksi läksy apu ja resursseja kohdentamaan uudestaan, sekä toimintatapojen muuttamiseen. Eli toisin sanoen vapaaehtoiset ovat merkityksellisiä toiminnan moninaisuudelle ja sen tarjoamille palveluille. Vastauksista tuli myös ilmi se, että vapaaehtoiset rikastuttavat toimintaa tuoden mukanaan erilaisia taitoja, kokemuksia ja näkökulmia.

”Joitakin toimintoja joudutaan peruuttamaan esim. läksyapu.”

”Vapaaehtoiset tuovat toimintaan omaa erityisosaamistaan, tietämystään sekä uusia ja erilaisia ideoita.”

Työntekijät toivat vastauksissaan myös esille vapaaehtoisten merkitystä asiakkaille heidän omasta näkökulmastaan. Merkityksellisenä asiakkaille koettiin se, että heillä on mahdollisuus kohdata erilaisia naisia ja roolimalleja vapaaehtoisten kautta, joka voi olla opettavainen kokemus. Vastauksissa tuli myös ilmi, kuinka vapaaehtoiset tuovat toiminnalle rauhaa ja turvaa. Rauhan ja turvan tuominen toiminnalle on merkityksellistä asiakkaiden sitoutumisen kannalta ja muutenkin toiminnan jatkuvuuden kannalta. Merkityksellisenä koettiin myös se, että vapaaehtoinen pystyy antamaan aikaa ja läsnäoloa kävijöille. Vastausten perusteella vapaaehtoiset myös mahdollistavat toiminnan laajuuden ja erilaisten ryhmien määrän ja järjestämisen asiakkaille.

”Vapaaehtoinen voi istua alas ja tehdä läksyjä, niissä tukea tarvitsevien kanssa. Antaa jakamatonta huomiota”

Vastauksissa korostui myös vapaaehtoisten merkitys työyhteisölle ja uusien asioiden tuominen toimintaan. Jo aiemmin esiintunut positiivinen palaute on merkityksellinen asia työyhteisölle. Vapaaehtoiset ovat myös muilla tavoin merkityksellisiä Turun Tyttöjen Talon työyhteisölle ja toiminnan uudistamiselle. Vastauksissa korostuu heidän oman persoonansa esille tuominen, joka tekee toiminnasta monimuotoisempaa ja mielenkiintoisempaa. Esille tuotiin myös se, että vapaaehtoiset pystyvät jakamaan omaa osaamistaan toisille. Oman osaamisen jakaminen toisille on merkityksellistä työyhteisössä ja rikastuttaakin näin jokaisen voimavaroja. Lisäksi vapaaehtoisten työpanoksen merkitys työyhteisölle näkyy heidän innostuneessa työtöteessään ja motivoituneisuudellaan, mikä voi tarttua myös ympärillä oleviin.

”Vapaaehtoiset tuovat omaa erityisosaamistaan, tietämystään ja omaa persoonaansa. He tuovat mukanaan intoa, iloa ja motivoituneisuutta, sekä luovat siltoja nuorten välille.”

Kokonaisuudessaan vapaaehtoisten työpanoksen merkitys työntekijöille on suuri. Vapaaehtoiset ovat merkityksellisiä sen kannalta, miten työntekijät

pystyvät toimintaa järjestämään ja pitämään. Ilman vapaaehtoisia työntekijöiden resurssit eivät kaikkeen riittäisi. Vapaaehtoisilla on myös merkitystä työntekijöiden jaksamisen kannalta, ja he tuovat positiivista vaikutusta toimintaa.

6.2 Asiakkaiden kyselyn tulokset

Asiakkaille teetettyyn kyselyyn aluksi suunniteltiin kaksi kysymystä viitaten siihen, tunnistavatko he vapaaehtoiset talolla. Tämä oli oleellinen kysymys, koska jos asiakas ei tunnista vapaaehtoista on lähes mahdotonta pohtia heidän merkitystään Turun Tyttöjen Talolla. Vastaajista 11 tunnisti vapaaehtoiset ja tiesivät mistä heidät tunnistaa. Kaksi vastaajaa ei tiennyt keitä vapaaehtoiset talolla ovat. Tämä itsessään voi vaikuttaa kyselyn tuloksiin ja luotettavuuteen, sillä kyselystä ei voi nähdä ketkä ovat vastanneet ja kuinka moneen kysymykseen. Jos siis sellainen henkilö, joka ei vapaaehtoista tunnista on vastannut koko kyselyyn, voi tieto olla virheellistä. Kuitenkin vastaajia lopulta kyselyn kaikkiin kysymyksiin oli 11, joten voidaan olettaa, että he, jotka eivät vapaaehtoisia tunnistanee eivät vastanneet kyselyn loppuihin kysymyksiin.

Asiakkaiden kyselystä nousi tehdyn analyysin perusteella esille myös erilaisia teemoja korostaen vapaaehtoisten tekemää työn merkitystä Turun Tyttöjen Talolla. Teemoiksi pystyy luokitella läsnäolon merkityksen, sekä toiminnan sujuvuuden, sekä riittävyden merkityksen. Asiakkaiden kyselyssä tuli esille hieman myös heidän näkökulmaansa siitä, mitä vapaaehtoiset merkitsevät työntekijöille.

Asiakkaiden kyselyn vastauksissa korostui vapaaehtoisten kohdalla erityisesti heidän läsnäolonsa merkitys. Vastausten perusteella vapaaehtoisten koettiin olevan merkityksellisiä siinä, ettei kukaan jää yksin. Vastausten perusteella vapaaehtoiset vähentävät yksinäisyyden tunnetta. Merkitykselliseksi vastausten perusteella koettiin myös heidän antamansa keskustelu apu. Tähän liittyen vastauksissa korostuikin kuulluksi tuleminen ja suomen kielen puhumisen oppiminen. Vastaajista 85 % huomaavat, jos vapaaehtoisia ei ole talolla. Se,

että vapaaehtoisten poissaolo huomattaisiin noinkin suurella vastaajamäärällä, kertoo se heidän läsnäolonsa merkityksestä asiakkaille. Asteikolla 1–10 vastaajista seitsemän koki 10 arvoisena vapaaehtoisten läsnäolon tärkeyden talolla. Keskiarvoksi vastauksista tuli 8,1. Tästä voikin päätellä, että vapaaehtoiset ja heidän läsnäolonsa ovat hyvin merkityksellisiä Turun Tyttöjen Talon asiakkaille. Määrällisesti vapaaehtoisia toivottiin 2–4 per toiminta kerta.

”He saavat tuntemaan, että on osa yhteisöä. Ja vähentävät minulla ainakin yksinäisyyden tunnetta.”

”Kyllä sen huomaa jos ei oo kun sitten ei oo niin paljon kenen kanssa jutella.”

Toinen osa vastauksista korosti vapaaehtoisten merkitystä toiminnan sujuvuuden kannalta sekä toiminnassa olevien palveluiden riittävyyden näkökulmasta. Palvelu on kuitenkin asiakkaita varten ja kyselyn vastauksissa ilmeni vapaaehtoisten merkitys siinä. Vastauksissa ilmeni, että vapaaehtoiset tarjoavat apuaan erilaisissa asioissa, kuten läksyissä. Läksyissä auttaminen tuli useasti ilmi kyselyn vastauksissa ja se koettiin merkitykselliseksi asiaksi. Vapaaehtoiset koettiin myös merkitykselliseksi osaksi ryhmien ohjaamisessa ja täyden aikansa ja läsnäolonsa antamisessa toiminnalle ja siihen osallistuville nuorille. Alla oleva lause on yhden kyselyyn vastanneen henkilön vastaus ja kuvastaakin hyvin vapaaehtoisten läsnäolon merkitystä, sekä myös heidän merkitystään toiminnassa. Moni vastauksista liittyi samaan asiaan ja erityisesti esille nousi se, että vapaaehtoisten avulla kukaan ei jää yksin toiminnassa tai ilman huomiota.

”Omasta mielestä tärkein osa vapaaehtoisten tehtävissä on toimia rinnalla kulkijoina. Ja katsoa, ettei kukaan jää yksin, joka kaipaa seuraa. Heitä on myös helppo pyytää mukaan esimerkiksi pelaamaan lautapeliä.”

”Vapaaehtoiset osaa olla läsnä. Ja pyytää mukaan mikäli olen ”yksin” Tai en tiedä mitä tekisin.”

Vastauksissa tuli esille myös vapaaehtoisten merkitys ohjaajille. Ilman vapaaehtoisia koettiin, etteivät ohjaajat riittäisi kaikkiin talolla vaadittaviin hommiin. Vastauksista tuli ilmi, että vapaaehtoisten avulla ohjaajia riittää paremmin talolla ja kaikki tulevat huomioiduksi vapaaehtoisten avulla.

”Ohjaajien resurssit ovat nyt jo tiukilla ja on ajoittain turhauttavaa kun he joutuvat esim. kesken pelaamisen tai keskustelun juoksemaan muissa tehtävissä. Vapaaehtoiset pystyvät hoitamaan osan näistä tehtävistä”

7 Tutkimuksen yhteenveto

7.1 Tutkimustulosten johtopäätökset ja yhteenveto

Vaikka tutkimus toteutettiin kahdella eri tavalla ja kahdelle eri kohderyhmälle niin vastauksista löytyy yhtäläisyyksiä koskien vapaaehtoisten tekemän työn merkitystä asiakkaille ja työntekijöille Turun Tyttöjen Talolla. Yhtäläisyydet näkyivät toiminnan sujuvuudessa ja palvelun riittävydessä sekä vapaaehtoisten läsnäolon merkityksessä molemmilla kohderyhmillä.

Molemmissa kyselyissä tuli ilmi, että vapaaehtoisten tekemän työn merkitys näkyy erityisesti toiminnan laajuudessa. Vastaukset tulivat tietysti eri näkökulmista, mutta molemmissa on havaittavissa sama asia. Molemmissa kyselyissä tuli ilmi, että vapaaehtoisten avulla ohjaajia riittää paremmin ja ohjaajat voivat keskittyä myös yksilö työskentelyyn. Molempien vastauksista tuli myös ilmi se, että vapaaehtoiset ovat erityisesti apuna ryhmien järjestämisessä, sekä läksyavussa.

Toiminnan sujuvuus on kuitenkin iso ja merkittävä asia niin asiakkaille, kuin työntekijöillekin. Kyselyn avulla oli hienoa huomata, kuinka merkittävää vapaaehtoisten tekemä työ on sen näkökulmasta. Kuten kyselyssäkin selvisi, että ilman vapaaehtoisia saatettaisiin joutua luopumaan joistakin palveluista esim. läksyavusta, joka koettiin hyvin merkittävänä asiakkaiden näkökulmasta. Myös työntekijöiden kysely toi tätä näkökulmaa esille.

Vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkitys näkyy siis erityisesti tässä. Vapaaehtoiset lisäävät toiminnan laatua ja palveluiden riittävyttä Turun Tyttöjen Talolla. Asiakkaiden hyvinvoinnin ja viihtymisen kannalta palvelussa tämä onkin hyvin merkittävä asia.

Toinen yhtäläisyys vapaaehtoisten tekemän työn merkityksestä, oli heidän tuomansa läsnäolo. Tämäkin tuli hieman eri näkökulmista, mutta vapaaehtoiset koettiin vastausten perusteella hyvin merkittävässä asemassa yksinäisyyden tunteen vähenemisessä asiakkaiden näkökulmasta. Kun taas työntekijöille merkityksellistä oli heidän saamansa positiivinen palaute ja asiat, joita he voivat

mahdollisesti vapaaehtoisilta oppia. Vapaaehtoistyöntekijöiden läsnäolo on kuten edellä jo mainittu, niin myös toiminnan sujumuuden sekä palveluiden riittävyyden kannalta merkittävää.

Tutkimuksesta voidaankin tehdä johtopäätöksiä siitä, onko vapaaehtoistyöntekijöiden tekemällä työllä merkitystä Turun Tyttöjen Talolla. Yksinkertainen vastaus tähän kysymykseen on kyllä. Vapaaehtoisten tekemä työ jättää jälkensä ja on merkityksellistä niin asiakkaille kuin palkalliselle henkilökunnallekin. Vapaaehtoiset vaikuttavat toiminnassa hyvin moneen asiaan ja heidän merkityksensä Talon yhteisössä on suuri.

Vapaaehtoiset ovat merkityksellisiä Turun Tyttöjen Talon yhteisölle kokonaisuudessaan. Työntekijät saavat vapaaehtoisilta tukea ja tsemppausta työssä jaksamiseen ja oppivat arvokkaita tulokulmia ja näkemyksiä vapaaehtoisilta. Vapaaehtoiset lisäävät myös asiakkaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta, jolloin yhteisöllisyys lisääntyy. Vapaaehtoisilla on siis tärkeä merkitys yhteisöllisyydenkin ylläpitämisessä ja sen tunnelman luomisessa.

7.2 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda näkyväksi vapaaehtoisten tekemän työn merkitystä Turun Tyttöjen Talon asiakkaille ja palkalliselle henkilökunnalle. Tärkeää oli saada tietoa siitä, mitä vapaaehtoistyö merkitsee sitä saavalle, mutta myös vapaaehtoisten kanssa työskenteleville palkallisille henkilöille.

Luotettavuus laadullisessa tutkimuksessa muodostuu sen uskottavuudesta, luotettavuudesta sekä eettisyydestä. Luotettavuus muodostuu siitä, että tutkija on uskottavin perustein kyennyt valitsemaan ja käyttämään perusteltuja ja oikeanlaisia menetelmiä. Eettisyys puolestaan tarkoittaa sitä, että koko tutkimuksen ajan on noudatettu eettisiä perusteita. Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että myös aiemmin tehdyissä tutkimuksissa kuten Ahokkaan tekemässä on havaittu samanlaisia piirteitä vapaaehtoistyöntekijöiden merkityksestä. Tämän tutkimuksen tulokset eivät ole siis vain satunnaisia.

Laadullisessa tutkimuksessa on myös tärkeää tuoda esiin tutkijan oma subjektiivisuus. Tutkijan omat oletukset, arvot ja mielipiteet eivät saa vaikuttaa tutkimuksen. (Juuti & Puusa.) Olenkin tuonut esille tutkimuksen tekoon ja aiheeseen liittyviä omia pohdintojani ja näkemyksiäni. Olenkin toiminut niin, etteivät ne vaikuttaneet tutkimuksen toteuttamiseen tai muodostamiseen. Enemmän haastetta tuotti se, etten ollut Turun Tyttöjen Talolla käynyt ollenkaan ja tämän vuoksi ennako käsityksiä ei päässyt muodostumaan.

Työntekijöiden osalta tulokset ovat hyvinkin luotettavia, koska melkein kaikki kohderyhmästä ovat vastanneet kyselyyn. Kuitenkin tässäkin tulee ottaa huomioon se, että osa vastaajista on ollut opiskelijan roolissa. Työntekijöiden kohdalla tehdyn tutkimuksen luotettavuudessa pitää kuitenkin pohtia sen toteuttamistapaa. Padlet ei ole mitenkään virallinen tutkimusmenetelmä, ja sen takia sen käyttöä tulee pohtia tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Padletin pystyy toteuttamaan anonyymisti, eikä sinne tarvitse kirjautua omilla tunnuksilla sisälle. Tällöin vastaajien tiedot eivät ole kerääntyneet ja vastaajien anonymiteetti on säilynyt. Padlettiin ei myöskään pääse vastaamaan muuta kuin ne, joille linkki on lähetetty. Itse tutkimuksen tekijänä en näe ongelmaa Padletin käytössä, koska se toi esille hyviä tuloksia ja oli tähän tutkimukseen sopivanlainen. Kuitenkin tulosten laajuus pohdituttaa. Koska vastaukset kerättiin ryhmissä, voiko olla, ettei jokainen saanut ääntään kuuluviin kunnolla. Onko mahdollista, että jollain olisi ollut vielä jotakin lisättävää. Vaikka jokainen on saanut antaa myös yksilö vastauksen, ei välttämättä kaikki ole kehdannut sinne lisätä asioita. Kyselystä tuli onneksi hyviä ja selkeitä tuloksia, mutta toteutustapa ei ollut parhain mahdollinen täysin rehellisten vastausten näkökulmasta.

Asiakkaiden kyselyn luotettavuutta pohtiessa tulee ottaa huomioon perusjoukosta saatujen vastausten määrä, joita oli 13 kappaletta. Kysely lähetettiin koko perusjoukolle, joita oli noin 70 kappaletta. Vastaajia saatiin siis noin 13 % koko perusjoukosta. Vastausprosentti vaihtelee suuresti ja siihen vaikuttavat eri tekijät kuten suhde kohdeyleisöön, kyselyn monimutkaisuus sekä aihe. Verkkokyselytutkimuksissa jos vastaajiin ei ole aiempaa suhdetta on 20–

30 % vastaajamäärä erittäin hyvä. Jos tutkimuksen tekijä ei ole aiemmin laittanut tutkimusta samalle joukolle on 10–15 % vastausprosentti realistisempi ja varmempi arvio. (Survey Monkey n.d.) Vaikka tutkimukseen on vastattu alle 20 % perusjoukosta, voidaan sen silti ajatella olevan luotettava. Turun Tyttöjen Talo on itse myös tehnyt asiakkailleen kyselyjä ja toimeksiantaja kokee saadun vastausprosentin hyväksi tälle tutkimukselle. Voidaan siis todeta, ettei vähäinen vastaaja määrä vaikuta tutkimuksen luotettavuuteen. Luotettavuutta lisää myös se, että vastaukset on pystynyt antamaan täysin anonymisti, jolloin on helpompi vastata rehellisesti ja avoimesti.

Olen toiminut koko tutkimuksen ajan myös eettisesti. Tätä tukee se, että jo ennen tutkimuksen tekemistä olen pohtinut sen eettisyyttä ja toiminut eettisten ohjeiden mukaan. Olen myös laittanut kyselyn saaville tietosuojalomakkeen sekä saatekirjeen, jolloin jokaisella on ollut mahdollisuus tutustua tarkkaan siihen mihin osallistuvat ja mitä heiltä oletetaan. Eettisyys on otettu huomioon koko tutkimuksen ajan.

7.3 Tulosten julkaiseminen ja hyödyntäminen

Turun Tyttöjen Talo tulee hyödyntämään opinnäytetyön tuloksia omassa vapaaehtoistyön kehittämisessään, sekä suunnittelussaan. Turun Tyttöjen Talo haluaa viedä eteenpäin tuloksia myös rahoittaville tahoille, jotta vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys talolla olisi näkyvää myös heille. Näin voisi olla mahdollista saada enemmän rahoitusta vapaaehtoistyöhön, koska sen merkitys Turun Tyttöjen Talolla on ainakin suuri.

Opinnäytetyön tuloksia on myös mahdollista hyödyntää vapaaehtoistyön koulutuksessa Turun Tyttöjen Talolla luomaan kuvaa siitä, kuinka merkittävänä vapaaehtoistyön teko talolla nähdään sekä motivoimaan vapaaehtoistyön tekemisessä. Sen tuloksia voi hyödyntää jo nykyisten vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa, koska tutkimuksen avulla heillä on mahdollisuus nähdä tekemänsä työn merkitystä.

Turun Tyttöjen Talo pystyy hyödyntämään opinnäytetyön tuloksia myös uusien vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytoinnissa. Sen yhteydessä he pystyvät tuomaan esille sitä, minkälainen merkitys vapaaehtoistyöntekijöillä on heidän yhteisössään ja näin ollen tuomaan esille sitä, että heillä vapaaehtoistyöntekijät koetaan merkittäväksi osaksi yhteisöä.

Opinnäytetyön tulokset ovat myös yleisesti hyödynnettävissä. Vaikka kysely onkin suunnattu Turun Tyttöjen Talolle, niin myös muiden vapaaehtoistyötä järjestävien on mahdollista hyödyntää opinnäytetyön tuloksia. Tulokset voivat toimia motivaattoreina ylipäätään sellaisille henkilöille, jotka pohtivat vapaaehtoistyön aloittamista tai sitä, onko se kannattavaa. Tuloksia on mahdollista yleistää siihen, mitä vapaaehtoistyö voi joillekin merkitä. Myös aiemmat tutkimukset, kuten tietoperustassa on mainittu tukevat tämän tutkimuksen tuloksia. Tutkimuksen tulokset eivät ole siis satunnaisia.

Opinnäytetyö julkaistaan Theseuksen avoimeen kokoelmaan. Tämä tarkoittaa sitä, että kuka tahansa voi käydä opinnäytetyön lukemassa vapaasti verkossa. Opinnäytetyö on siis kaikille aiheesta kiinnostuneille vapaasti saatavilla.

Tutkimus itsessään toi jo paljon esille aiheesta. Kuitenkin jatkoideaksi voisi olla aiheen tutkiminen erilaisella menetelmällä. Esimerkiksi teemahaastattelujen toteuttaminen voisi tuoda hyvin erilaista näkökulmaa aiheesta. Aiheesta jäi myös tutkimatta se, mitä vapaaehtoistyön tekeminen merkitsee itse vapaaehtoistyöntekijälle Turun Tyttöjen Talolla. Aiheesta voisi selvittää esimerkiksi vapaaehtoisten motivaattoreita ja sitä, mikä heidät saisi sitoutumaan paremmin Turun Tyttöjen Talon toimintaan. Aihetta voisi myös tutkia laajemmin pelkästään niin, että tutkittaisiin vapaaehtoistyöntekijöiden merkitystä pelkästään asiakkaille.

Lähteet

Aaltonen, T.; Ahonen, P. & Pajunen, H. 2015. Merkityksen kokemus. Auditorium.

Ahlstedt, AM.; Korhonen, M.; Liukkonen, M. & Kostinen-Karhu, T. 2018. Vapaaehtoistoiminnan merkitys tekijälleen. Opinnäytetyö (AMK). Sosiaalialan koulutusohjelma. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.7.2024.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/153839/Ahlstedt_Ane-Maria.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ahokas, S. 2012. Vapaaehtoistyön merkitys. Opinnäytetyö (AMK). Sosiaalialan koulutusohjelma. Metropolia: Metropolian ammattikorkeakoulu. Viitattu 17.7.2024.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39680/Ahokas_Sanna.pdf;jsessionid=62BAB2E75301F5C40EAC7BD70022FA33?sequence=1

Auralan Setlementti. 2024. Mikä on Aurala? - Auralan arvot. Viitattu 23.1.2024.

<https://aurala.fi/mika-on-aurala>

Elo, S.; Kajula, O.; Tohmola, A. & Kääriäinen, M. 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede. Viitattu 23.6.2024.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/789349/Laadullisen_sisallonanalyysin_vaiheet_ja_eteneminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Halonen, M.; Karreinen, L & Tennilä, M. 2010. 10 askelta parempaan vapaaehtoismintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry.

Harju, A. 2020. Vapaaehtoistoiminnan merkitys kasvaa. Viitattu 18.1.2024.

<https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/vapaaehtoistoiminnan-merkitys-kasvaa/>

Hirvonen, S. & Puolitaival, S. 2018. Vapaaehtoistoiminta nyt ja tulevaisuudessa. Viitattu 4.2.2024. Artikkelikokoelma. Kansalaisareena. <https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2018/12/Vapaaehtoistoiminta-nyt-ja-tulevaisuudessa-web.pdf>

Hoffrén, J. 2023. Vapaaehtoistoiminnan merkitys hyvinvoinnille Suomessa. Viitattu 18.1.2024.

https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2023/05/Vapaaehtoistyon-arvo-Suomessa_laskelma_2023_Jukka-Hoffren.pdf

Hyväri, S & Vuokila-Oikkonen, P. 2020. Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus. Kvalitatiivisen menetelmän luotettavuuden arviointi. Viitattu 28.11.2023.

<https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642#s-lg-box-15268726>

Inkinen, S. 2018. Rikastuttaako vapaaehtoistyö vapaaehtoisen elämää?: Tutkimus Turun kaupunkilähetys ry:n tukihenkilötoiminnasta. Opinnäytetyö (AMK). Sosiaalialan koulutusohjelma.

Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.7.2024.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/159617>

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Viitattu 18.6.2024.

https://turkuamk.finna.fi/Record/turkuamk_electronic.995604406405970?sid=4732011754

Kansalaisareena. 2023. Vapaaehtoistoiminnan määritelmä. Viitattu 23.11.2023.

<https://kansalaisareena.fi/vapaaehtoiselle/vapaaehtoistoiminnan-maaritelma/>

Koppa. 2015. Kokonaistutkimus, otanta ja harkinnanvarainen näyte. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 29.12.2023.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/aineistonhankintamenetelm/otanta-ja-harkinnanvarainen-naeyte>

Lahdenperä, S. 2023. Vapaaehtoistointaa vahvistamalla kohti ikääntyvän yhteiskunnan mahdollisuuksia. Vapaa!-Fri!- hankkeen toimenpideraportti. Oikeusministeriö. Viitattu 27.12.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164545/OM_2023_1.pdf

Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 148/2014

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140148>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Martela, F. 2017. Elämän tarkoitus – Haluatko luennon vai kelpaisiko yhden lauseen vastaus?. Viitattu 29.2.2024. <https://frankmartela.fi/tag/merkityksellisyys/>

Martin, HL. 2022. Antoisa haastava vapaaehtoisuus- vapaaehtoisena toimiminen turvapaikanhakijoiden parissa. Pro gradu -tutkielma. Aikuiskasvatus. Lappi: Lapin yliopisto. Viitattu 17.7.2024. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/65143/Martin_Hanna-Leena.pdf;jsessionid=67D48A3BED9A6C6B3739A9C32C8F0F0D?sequence=1

Metsämuuronen, Jari. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3 uudistettu painos. Jyväskylä.

Mikkola, U. 2019. Mikä on vapaaehtoistoiminnan rooli yhteiskunnassa. Viitattu 18.1.2024. <https://diakoniaa.net/mika-on-vapaaehtoistoiminnan-rooli-yhteiskunnassa/>

Nuorisoseurat. Vapaaehtoistyön opas. Viitattu 23.11.2023. https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2018/03/vapaaehtoistyonopas_taitto.pdf

Ollonen, V. 2019. Vapaaehtoistoiminnan käsikirja osa 1. pariaatteet, tavoitteet. Viitattu 4.2.2024. <https://finfamiliaatu.fi/laatukasikirja/1280/>

- Rahkonen, J. 2021. Vapaaehtoistyön tekeminen suomessa. Taloustutkimus Oy. Viitattu 4.2.2024. https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2021/05/Vapaaehtoistyö_tutkimusraportti_2021.pdf
- Ryynänen, S. 2020. Vapaaehtoistyön arvo on yli kolme miljardia vuodessa. Viitattu 17.7.2024. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/vapaaehtoistyon-arvo-on-yli-kolme-miljardia-vuodessa/>
- Salonen, A. 2022. "Kun autan, tunnen, että elän"- 10 syytä miksi vapaaehtoistyö tekee elämästä parempaa. Viitattu 23.1.2024. <https://duunitori.fi/tyoelama/vapaaehtoistyö>
- Sarajärvi, A & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja Finna palvelusta. Vaatii kirjautumisen Turun AMK tunnuksilla. Viitattu 28.11.2023. https://turkuamk.finna.fi/Record/turkuamk_electronic.995131157205970?sid=3450384649&imgid=1
- Setlementtiliitto. n.d. Mitä sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö on?. Viitattu 23.1.2024. <https://setlementti.fi/toiminta/lapsi-ja-nuorisotyö/sukupuolisensitiivisyys/>
- Skyttä, M.M. 2013. Vapaaehtoistyön merkitys kristillisessä päihdejärjestössä. Opinnäytetyö (AMK). Sosiaalialan koulutusohjelma. Pieksämäki: Diakonia-ammattikoulu. Viitattu 23.11.2023 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64288/skytta_mette1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Surveymonkey. n.d. Kyselytutkimuksen otoskoko. Viitattu 15.6.2024. <https://fi.surveymonkey.com/mp/sample-size/>
- Tieteen termipankki. 2024. Merkitys. Viitattu 4.2.2024. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:merkitys>
- Tietoarkisto. 2023. Aineistohallinnan suunnittelu. Viitattu 24.11.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistohallinta/aineistohallinnan-suunnittelu/>
- Tietoarkisto. 2023. Otos ja otantamenetelmät. Viitattu 29.12.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/otos/otantamenetelmat/>
- Tilastokeskus. 2018. Miehet ja naiset tekivät yhtä paljon vapaaehtoistyötä. Viitattu 4.2.2024. https://www.stat.fi/til/vpa/2017/vpa_2017_2018-08-30_kat_002_fi.html
- Turun Tyttöjen Talo. 2022. Yleisesite. Viitattu 29.12.2023. <https://www.mimmi.fi/wp-content/uploads/2022/07/WEB-YLEIS-2022.pdf>
- Turun Tyttöjen Talo. 2023. Viitattu 29.12.2023 & 19.2.2024. <https://www.mimmi.fi/keskusta/#seksuaali>
- Turun Tyttöjen Talo. Facebook. <https://www.facebook.com/TurunTyttöjenTalo>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2021. Ihmistieteiden eettisen ennakkoarvioinnin ohje. Viitattu 27.12.2023. https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakkoarvioinnin-ohje#3_1

Työsuojelu. 2023. Vapaaehtoistyö. Viitattu 28.11.2023. <https://tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vapaaehtoistyö>

Työsuojelu. 2023. Vapaaehtoistyö. Viitattu 28.11.2023. <https://tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vapaaehtoistyö>

Valtioneuvosto. 2023. Vahva ja välittävä suomi. Hallitusohjelma. Viitattu 8.7.2024. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/2/4>

Valtioneuvosto. 2023. Vahva ja välittävä Suomi. Viitattu 4.2.2024. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

Vapaaehtoistyö.fi. 2022. Vapaaehtoistyö.fi-palvelun Vapaaehtoisten kysely 2022. Viitattu 18.1.2024. <https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2022/12/Vapaaehtoisten-kysely-2022-perusraportti.pdf>

Vuori, J. n.d. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Eettisyys. Viitattu 28.11.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. n.d. Sosiaaliset suhteet. Viitattu 16.7.2024. <https://www.yths.fi/terveystieto/mielenterveys/sosiaaliset-suhteet/?cn-reloaded=1>

Liitteet

Liite 1

Työntekijöille suunnatun kyselyn saatekirje

Moikka!

Olen Turun ammattikorkeakoulun viimeisen vuoden sosionomi opiskelija. Teen opinnäytetyötä Turun ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyön aiheena on vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkityksestä Turun Tyttöjen Talolla ja toivoisin teiltä ajatuksia ja pohdintaa seuraaviin kysymyksiin. Voitte vastata niihin haluamallanne tavalla. Vastaukset käsitellään anonyymisti. Aineistoa hyödynnetään siis opinnäytetyötä tehdessä ja sillä tullaan tuomaan esille vapaaehtoistyöntekijöiden merkitystä Turun Tyttöjen Talolla, eli teidän työyhteisössänne. Kiitos vastauksistanne!

Minuun voi olla yhteydessä sähköpostitse, jos tutkimuksesta tai kyselystä herää jotakin kysyttävää.

Ystävällisin terveisin Mira Uotila.

(mira.uotila@edu.turkuamk.fi)

Liite 2

Työntekijöiden kyselyn kysymykset

Mikä on vapaaehtoisten rooli toiminnassa?

Miten vapaaehtoisten poissaolo vaikuttaisi toimintaan?

Mikä on vapaaehtoisten työpanoksen vaikutus toimintaan?

Mitä erityistä vapaaehtoiset pystyvät tuomaan toimintaan?

Mitä vapaaehtoisten koulutuksessa tulee huomioida?

Mitä ominaisuuksia vapaaehtoisella tulisi olla keskustassa? Varissuolla?

Liite 3

Asiakkaille suunnatun kyselyn saatekirje

Hei!

Olen viimeisen vuoden sosionomi opiskelija Turun ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyön tutkimusta Turun Tyttöjen Talolle. Tutkimus toteutetaan kysely lomakkeen avulla. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää vapaaehtoisten tekemän työn merkitystä Turun Tyttöjen Talon asiakkaille ja henkilökunnalle. Kysely auttaa Turun Tyttöjen Taloa tuomaan esille vapaaehtoistyöntekijöiden tärkeyttä ja merkitystä. Kyselyyn vastaamalla tuotatte tärkeää tietoa Turun Tyttöjen Talolle ja autatte heitä vapaaehtoistyön suunnittelussa.

Tutkimus asiakkaille, eli teille toteutetaan kyselytutkimuksena. Kyselyyn vastaaminen vie muutaman minuutin. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu sinun omasta näkökulmastasi. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu täysin anonyymisti, eikä henkilötietoja tallenneta. Minkään laisia henkilötietoja ei tutkimuksessa kerätä. Kyselyyn voi vastata ainoastaan kerran. Kyselyyn on aikaa vastata kahden viikon ajan. Pyydänkin teitä vastaamaan kyselyyn mahdollisimman avoimesti.

Jos haluat lisää tietoa opinnäytetyöstä tai kyselylomakkeesta, voit ottaa yhteyttä minuun sähköpostitse.

Kiittäen,

Mira Uotila

mira.uotila@edu.turkuamk.fi

Liite 4

Tietosuojalomake

TIETOSUOJASELOSTE/-ILMOITUS
EU:n yleinen tietosuojasetus
13 ja 14 artiklat

Tietoa henkilötietojen käsittelystä Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä.
Opinnäytetyö nimi on [Merkityksellinen vapaaehtoistyö Turun Tyttöjen Talolla]

OPINNÄYTETYÖNÄ TEHTÄVÄÄN TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

Olet osallistumassa Turun ammattikorkeakoulussa opinnäytetyönä tehtävään tutkimukseen. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Tämän ilmoituksen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on.

Opinnäytetyötutkimuksen rekisterinpitäjä

Nimi: Mira Uotila
Sähköpostiosoite: mira.uotila@edu.turkuamk.fi

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Mira Uotila
Sähköpostiosoite: mira.uotila@edu.turkuamk.fi

Kuvaus opinnäytetyötutkimuksesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Opinnäytetyössä tutkitaan vapaaehtoistyöntekijöiden tekemän työn merkitystä Turun Tyttöjen Talon asiakkaille ja henkilökunnalle. Vastauksia kerätään kyselylomakkeen avulla. Kyselyssä ei kerätä ollenkaan henkilötietoja. Henkilötietoja ei synny, koska kyselylomakkeella niitä ei ollenkaan kerätä. Niitä ei myöskään muodostu, koska kysely jaetaan Turun Tyttöjen Talon kautta. Yhteystiedot ovat Turun Tyttöjen Talolla ylhäällä, mutta kyselyn tekijälle ne eivät koskaan tule esille. Kysely saavuttaa vastaajansa siis Turun Tyttöjen Talon kautta. Kysely on asetettu niin, ettei siihen vastaaminen tapahtuu anonymisti, eikä se kerää esimerkiksi vastaajan puhelinnumeroa tai sähköpostia ylös. Kysely on myös tyypiltään sellainen, ettei se kerää henkilötietoja siihen

vastatessa. Näin mitään vastaajien tietoja ei pääse muodostumaan tai kertymään. Vastaukset annetaan siis täysin anonyymisti, eikä mitään taustatietoja tai henkilötietoja vastaajista kerätä.

Vastaukset tallennetaan analysoinnin ajaksi. Vastaukset analysoidaan ja niitä tullaan hyödyntämään Turun Tyttöjen Talon vapaaehtoistyön suunnittelussa ja kehittämisessä. Vastausten avulla Turun Tyttöjen Talo saa tärkeää tietoa vapaaehtoistyön merkityksestä heidän toiminnassaan. Vastaukset käsitellään syyskuuhun 2024 mennessä, jonka jälkeen ne hävitetään asianmukaisesti. Kysely ja sen vastaukset tullaan poistamaan analysoinnin jälkeen. Tutkimus tulee löytymään Theseuksen sivuilta ja sen tuloksia voi käydä katsomassa sieltä sen valmistuttua.

Opinnäytetyön ohjaaja

Nimi: Tiina Laakso

Osoite: Joukahaisenkatu 3, 20520 TURKU (Turun ammattikorkeakoulun osoite).

Puhelinnumero: +358 50 598 5950

Sähköpostiosoite: tiina.laakso@turkuamk.fi

Opinnäytetyön nimi, luonne ja tutkimuksen kestoaika

Opinnäytetyön nimi: *Merkityksellinen vapaaehtoistyö Turun Tyttöjen Talolla*

Kertatutkimus

Seurantatutkimus

Henkilötietojen käsittelyn kesto: Ei käsitellä

Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietoja.

Erityiset henkilötietoryhmät

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Suoria tunnistetietoja ei käsitellä
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa
- Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska [peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle]

Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi hankkeessa ja mitä henkilötietojasi hankkeessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä (kuvaus vastustamisoikeudesta on alempana) eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen, jos kyseessä on jokin seuraavista olosuhteista:

- a) kiistät henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa ammattikorkeakoulu voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden
- b) käsittely on lainvastaista ja vastustat henkilötietojen poistamista ja vaadit sen sijaan niiden käytön rajoittamista
- c) ammattikorkeakoulu ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta sinä tarvitset niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi
- d) olet vastustanut henkilötietojen käsittelyä (ks. tarkemmin alla) odotettaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeudet perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada ammattikorkeakoululle toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koneellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle ammattikorkeakoulun estämättä, jos käsittelyn oikeusperuste on suostumus tai sopimus, ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Kun käytät oikeuttasi siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, sinulla on oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, jos se on teknisesti mahdollista.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin ammattikorkeakoulu ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Ammattikorkeakoulu voi jatkaa henkilötietojesi käsittelyä myös silloin, kun sen on tarpeellista yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi

Liite 5

Asiakkaiden kysely

Vapaaehtoisten tekemän työn merkitys Turun Tyttöjen Talolla

1. Tunnistan ketkä toiminnassa ovat vapaaehtoistyöntekijöitä?

- Kyllä
 Ei

2. Mistä vapaaehtoiset tunnistaa?

3. Mitä vapaaehtoiset talolla tekevät?

4. Saan vapaaehtoisilta apua/tukea?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

5. Missä asioissa vapaaehtoiset auttavat/tukevat sinua?

6. Minulle on tärkeää, että vapaaehtoisia on talolla

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

7. Huomaan jos vapaaehtoisia ei ole talolla?

- Kyllä
- En

8. Olisiko toiminta jollakin tavalla erilaista jos vapaaehtoisia ei olisi?

9. Kuinka monta vapaaehtoista olisi hyvä olla yhdessä toimintakerrassa mukana?

- Ei yhtään
- 1-2
- 2-4
- 5-6
- Enemmän

10. Perustele vastauksesi edelliseen kysymykseen (vapaaehtoistyöntekijöiden määrään)

11. Mitä muuta toivoisit, että vapaaehtoiset talolla tekisivät?
